

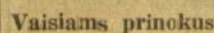
ARŪNAS LIULEVIČIUS

- Dar viena išvada po lietuviškos koplyčios dedikavimo Washingtone.
- Lietuvių įspūdžiai iš pasaulinio matematikų kongreso Maskvoje.
- Taidyns yra dr. J. Girnys ir jo knyga.
- Latvių tautiškos manifestacija.
- N. Jankutės novelė.
- P. Kraučūnas — lietuviybės gaimincentas.
- Tarptautinė "plūgininkų" konferencija.
- Rašytojo Stasiaus Būdavo netekus.
- Alodėgimė. Privaizdė.

Prie Kremliaus

Kongreso atidarymas tik ketvirtą valandą po pietų — ir ne universitete, bet miesto centre, Kremliuje. Nutariame su sen pažįstamu angli pavaikšėti po miestą iki kongreso atidarymo. Pirmoji pažintis su Maskvos metro: traukinio bėgiai giliai po žeme — sakoma, kad tai dėl to, kad karo atveju metro būtų galima naudoti kaip slėptuves. Traukiniai dažni (kas pora minučių), moderniškai atrodo, tačiau labai triukšmingi. Stotys žiba auksais ir marmurais, o statytos bėdos metais... Kodėl? Aišku, kad pritenktų atvykusį užsienietį, bet gal ir dėl to, kad ir skurdę gyvenę pilietis ats'mintų, kok' a turtinga Rusijos valstybė. Kontras-

Markso prospektu s'otyje. Parkas, kuriame stovi granito paminklas Marksui. Didelis klasikinis pastatas — "Bolšoj Teatras". Pastatas, su užrašu "Gosplan" — čia planuojama krašto ekonomija. Maniežo aikštė, su caro arkliedžių pastatu. Raudonoji aikštė, kurią iš vienos pusės supa dantuota Kremliaus siena, iš antros — perdėm ornamentuotas GUM krautuvės pastatas, iš tikrųjų yra tik laukas, kuriuo įsibėgėja šis nustebsi austojas prie Šv. Bazilijaus soboro — čia tai bažnyčia,

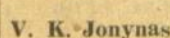

liejaus raitosi neužmatomo ga-
lo žmonių eilė; tai pil grimai ir
smalsuolai, atvažiuavę pamatyti
Lenino balzamuoto kūno. Įėjęs
į mauzoliejų nusileidi laiptais į
rūsį. Senos iš marmuro, kur'a

Sen'ej Kremliaus valdovai il-
sisi jau tvirtovėje esanč oje baž-
nyčioje, kuri p'lna paveikslų ir
carų antkapų. Stai, čia palai-
dotas Ivanas Ziaurusis, čia jo
sūnus. Caro še mos bažnyč'a,
kur os grindys brangiais akme-
nimis grįstos. Caro rūmai. Caro
ginklinė, kuri paversta muzie-
jumi — vitrinose sen'i šarvai.

Atidaromas kongresas

Matematikų kongreso atidarymas vyksta komunistų partijos dvidešimt antrajam suvažiavimui pastatytuose rūmuose, kurių švaros išorės linijos ma-
(Nukelta į 2 psl.)

Apie lietuvių paminklinės koplyčios
amerikiečių, ypač katalikų spauda.
bei atskirų paveikslų detales su at-
yra paimta iš puikiai redaguojamo
Orleano, rugsėjo 8 d. numerio. L.
pastebi, kad šioje mozaikos detalėje
Vorkutos požemiuose.

Lietuviu Mišios Vorkutos kasyklų šachtoje, Sibire

dedikavimą ir lietuvių religinį kongresą Washingtone plačiai rašė ir Diecezių laikraščiai prie kelybos aprašymų dėjo ir jos nuotraukas tinkamais paaiškinimais. Ir čia spausdinamos mozaikos detalė mūsų modernaus katalikų savaitraščio CLARON Herald, leidžiamo New Jorko, atspindintiems anuos lietuviškuosius Washingtono įvykius, je vaizduojamas lietuvis kunigas, slapta atnaušaujantis Sv. Misias

To paties reikalo dar ir kita
 valutinė problema. Bažnytinės
 statybas ir perstatinėjimus

KULTŪROS TEMOMIS KITUR

Taikinys yra dr. Juozas Girnius ir jo knyga

Demagogijos gyvenime gali pasitaikyti visose žmogiskiosios veiklos srityse. Tačiau politikoje ji per amžius pasirodė dažniau, negu kur nors kitur, pasirodė ten pačiu ryškiausiu savo veidu. Toks konstatavimas, žinoma, visai nenuvertina pačios politikos jos esmėje. Šiaip ar taip, vienokios ar kitokios demagogijos apšvietimo rastiems visur, besizvalgydami ne tik "tarptautiniuose vandenynuose", bet ir savuos namuos jos netrukdyti, akyliau pasidairius. Kartais mūsų lietuviškame gyvenime demagogija net pasireiškia tokiu sutirštintu pavidalu, kad prieš ją užsimerkia ir tylėti būtų beveik neleistinas nusikaltimas.

Demagogijos žala yra ypač skaudanti kultūrinės ir kūrybinės veiklos srityje, kada kito nuomonės iškreipimas, nesilaikymas su žodžiais, nesugebėjimas vesti kultūringo dialogo ir pavydas bendromis jėgomis puola šviesuosius mūsų kultūrinio gyvenimo reikšinius bei asmenis.

Šį kartą tokių taikinių buvo pasirinktas dr. Juozas Girnius ir jo 1964 metais išėjusi knyga "Žmogus be Dievo". K. M. V. trijuose "Naujienu" dienaščiui šeštadienio priedo numeriuose (821, 2, 3) pasisako dėl šios knygos. Į "Naujienose" paskelbtą straipsnį buvo reaguota "Darbininke" rugsėjo 7 d. 58-tame laiškeščiui numerį, atsaikant raštu, įvardintu "Kada ir už ką tenka pakelti balsą..."

Pasinaudodami čia anuo "Darbininke" paskelbtu straipsniu, jo žodžiais norime atkreipti ir Kultūrinio Draugo skaitytojų dėmesį, kas buvo sakoma knygoje Girniaus, kas sakoma apie knygą "Naujienose" ir kokias išvadas tekstų pasidaryti iš to sugretinimo:

Girnius knygoje

Dr. J. Girnius knygoje svarsto temą, dėl kurios žmonija suskilo savo galvojime anksčiau ir giliau nei dabar dėl komunizmo — Dievo buvimą. Autorius nesima nei jo buvimu nei nebuvimu įrodinėti; jis pasirinko kitą atžvilgį — kreipia dėmesį į Dievo buvimą neigiančių asmenų argumentus, į ateistinio žmogaus, žmogaus be Dievo, dvasią. Šį veikalo pobūdį — supratį žmogų be Dievo — stipriai pabrėžia pratarėjų:

"Dievo išpažinimo ir paneigimo priešybė yra nelygstama, todėl nėra įmanoma jokia santara tarp tikėjimo į Dievą ir netikėjimo. Bet, gal būt, už šios ribos reikia įžvelgti naują žvilgsnį, skiriant atžvilgį kaip Dievo neigimo doktriną ir patį žmogų be Dievo. Iš šio žvilgio ir yra išaugęs teikiamasis veiklas, skirtas ne teisti žmogų be Dievo, o jam suprasti..."

"...tikiau, kad gilesnis savo idėjų priešininkų pažinimas neleidžia jau laikyti niekinti ir laikyti savo priešais kasdieninę žodžio reikšmę..."

"Užuot žiebęs vienu prieš kitus priešininkus, greičiau atstengiusi abejus sueraminoti gilesnei atsakomybei prieš save pačius".

Pabaigoje ir vėl primena: "Neigti ateizmą kaip klaidą nereikšminga niekinti pačių ateistų". "Nėra teisės kiekvieną ateistą savaime laikyti "netikėliu", kuriam nerūpi nei tiesa nei dora"... "ir ateiste reikia regėti žmogų, o ne "bedievį".

Autoriaus pastangos nušviesti istoriškai ateistinės minties eigą, analizuojant atskirų filosofų argumentus, ateistinės minties formas ir padaryti juos suprantamus dabarties žmogui — iš Naujienų vertintojo susilaukė atsiliepimų, kurių pavyzdžius čia išsirašome.

"Naujienos" apie knygą

"Girniaus knygos tikslas aiškus. Jis ryžtasi atgrasinti nuo savarankaus galvojimo; jis stengiasi įbauginti jaunus žmones, kad jie neištruktų iš Girniaus ir jo sėbrų aklos paklusnybės". "Girniaus metai artimi komunistiškiems"... "Jo išvedžiojimai visada šališki"... "Kas su Girniu nesutinka, tas jau iš karto yra bedievis, ateistas ir net baisiau — "komunizmo šalininkas"..."

"Pas jį nieko panašaus, kas pavyzduotų tiesos meilę ir užuojautą nekaltai skriaudžiamam žmogui"... "Filosofas ir rašytojas Voltaire Girniaus akyse bedievis, taigi nieko nevertas sutvėrimas"... "Girnius ypatingai puola Nietzsche, kam anasai "numarino Dievą"... "Nietzschės knygos "baisios ir vertos prakeikimo".

"Jeigu Girnius pasirinko Paschalį savo vyriausiu autoritetu, jeigu šiuos savo išvedžiojimus jis tik vienų popiežių pasisakymais pagrindžia, tai kokius vaisius mes galėtume sulaukti iš Girniaus rašymų..."

"Tai šaukli propaganda, kuri tu-

ri skaitytojus įtaigoti... kad pagaliau jo pasiduotų Girniaus persašamam paklusnumui senoms dogmoms..."

"Tai viduramžių supelėjus filosofija"...

Naujienų rašytojas nepatenkintas ir tuo, kad knyga buvo sutikta palankiai. Tą faktą šiaip aiškina: "Ir kokių atsiliepimų iki šio laiko mes sulaukėm? Smulkios pastabos arba naivūs kaip Santvaro susižavėjimas. Susidaro tokis įspūdis, kad viešąją nuomonę reiškiantieji asmenys, kurie pripildo mūsų laikraščių puslapius, arba yra atsiliekę arba dvasinio tinginio paveikti". Ir sau Naujienų vertintojas priskiria misiją: "Kada panašias pažirtas stengiamasi priminti ir kitiems, tada jau tenka pakelti balsą..."

Dėl balso "Naujienose"

Autorius, kuris cituotų pavyzdžių sakiniams pripildė tris laiškeščių numerius, pasirodė nesąžiningas ne tik knygos autorius, bet ir laikraščio skaitytojų atžvilgiu, juos žūliai klaidindamas. Kas iš Naujienų skaitytojų bus, jei ne kalbama knyga, tai bent dr. Girniaus straipsni kur skaites, bus nustebintas Naujienose skelbiama brutalia neteisybe apie dr. Girniaus priėjimą prie svarstomo dalyko, apie jo santykį su kitaip galvojančiu žmogui. Nesame ilnė manyti, kad pati Naujienų redakcija būtų solidari su savo rašytoju K. M. V.

Ar Naujienų rašytojas, jo žodžiu sakant, yra atsiliekęs ar dvasinio tinginio paveiktas, tebus tai jo reikalas. Čia tenka tik stebėti, ar tokie rašymai kaip K.M.V. yra atsitiktiniai, ar jis yra susijęs su panašiais reiškiniais. Prisimename 1955 metus, kada jaunieji socialistai viešai pasisakė apie religiją, kaip klerio pirmąją dvasinę vergiją, "dogmatinius voratinklius", "feodalizmo samanas", tada jie rodė pasitenkinimą, kad bolševikai okupuotą Lietuvą "laisvina" iš tų "dogmatinių voratinklių"; tada paskelbė "lietuviškos kairės aktyvą", kurio "deklaracijoje" aktyvui buvo priskirta atsakomybė, ar "išlaisvinantys Lietuvos bujos laisvų žmonių institucijas, ar tik viena totalizmo forma — rusiška ir bedievis — užleis vietą kitai — vadistinei ir klerikalinei".

Tokio nusistatymo žmonėms negali būti priimtina kalba apie religiją, apie žmogaus santykį su Dievu ar be Dievo, kurį svarsto kalbamoji knyga.

Lyg antras veiksmas toje "misterijoje" buvo naujesnis vaidmuo — lygiai po 10 metų — dr. A. J. Greimo solo, atliktas Amerikoje, viešnagė prieš metus. Norint pakirsti pasitikėjimą idėja, reikia pakirsti pasitikėjimą jos skelbėju. Ir dr. Greimas atsidūrė šiojių rolių skelbdamas, kad lietuvių tauta ne-

turinti filosofų. Suminėjo šalkauskio, Girniaus pavardes. Jie nesą filosofai. Jie tesą tik filosofijos "vulgarizatoriai". Asmenų nuvertinimo, tikriaus n'ekinimo banga ta proga buvo paleista viešumon prieš žmones filosofijoje, politikoje, visuomenės gyvenime. Niekinimas siekė tiek toli, kad buvo kesintasi suniekinti ir folklorinių tradicijų vartojamą, ir net pats lietuvis čia, Vakaruose, mėgintas prilyginti supavėliui. Stebi, ar dabartinė akcija prieš dr. Girnį Naujienose, dr. Greimo žodžiais tarant, nėra tik Greimo tada skelbtų nihilistinių užsimojimų "vulgarizacija"?

Jei šio nihilizmo reiškiniai tenori atkreipti į save dėmesį drastiškais neigimais, kaip beates plaukų, krai pynosi ekstravagancijom. — tebus jų reikalas. Jei jų pastangos siekia suniekinoti visuomenės avangarde stovinčius asmenis, tada, Naujienų žodžiais, ir tenka kelti balsą. Balsa ne prieš juos, tuos niekintojus. Ne. Balsa už tuos, kurie šio laiko visuomenei yra dvasiniai švyturiai. Jei šiuo metu tokio niekinimo taikinių yra pasirinktas dr. J. Girnius, tai tebus sustiprintas visuomenės dėmesys jam, prisimenant, kad savo visuomeninio filosofinio pobūdžio veikalais dr. J. Girnius pasireiškė savo generacijoje, kaip vienas pajėgiausių lietuvių mintytojų. Jo veiklas "Tauta ir tautinė iškimybė" rado tarp lietuvių tiek atgarsio, kad tuojau buvo išpirktas; jis buvo išleistas taip pat latviškai, ir dabar latviai rengia antrą leidimą. Jo kalbamasis veiklas "Žmogus be Dievo" buvo Aidų sudarytos komisijos premijuotas. Savo minties jėga jis patraukė Ateistinių Federacijos dėmesį, ir ji išsiriško jį vadu. Aidų leidėjai pasirinko redaktorių. Jis yra taip pat vienas iš redaktorių Lietuvių Enciklopedijos, kurios pranašumas iškyla, kai gauni dabar palyginti su Lietuvoje leidžiama enciklopedija. Su dr. J. Girniaus pasisakymais knygoje ar periodikoje gali sutikti, gali nesutikti, bet jie visada patraukia dėmesį kaip paskata jų argumentus pergalvoti pačiam susidaran kritiškus nusistatymus.

Jei iš šiuo tarpu Naujienose pareikšta niekinimą atsakoma sustiprintu dėmesiu jo paleistiem asmenims, tai šioje vietoje dėmesys atkreiptas ir į St. Santvarą, kuriam Naujienose priskirtas "pasigalėtinai naivumas" — kam jis pareiškė spaudoje, kad "Žmogus be Dievo" būtų vertinamas ir nelietuviškai. St. Santvaras mūsų akyse yra ne tik savo vietą turis lietuvių literatūros ir teatro istorijoje, bet ir vienas iš tų negausiųjų dabartinių me- tu, kurie kultūrinio gyvenimo reiškinius sutinka ne tylą: jis surandą laiko informuoti apie juos spaudoje — informuoti ne nihilistiniu tonu, bet nuoširdžiu ir argumentuotu džiaugsmu t.m. kas tuose kultūros reiškinuose gali būti vertinama kaip kūrybinis gyvumas ir pažanga.

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

Jei yra laisvė kelti balsą kritikai, tai ne tik laisvė, bet ir pareiga kelti balsą apsaugai, kada vietoj kritikos ima reikštis tai, ką kitados V. Biržiška pavadino "plunksnos banditizmu".

P. Kriaučiūnas - lietuviybės gaivintojas

50 metų nuo jo mirties sukaktį minint

JONAS MISKINIS

1916 m. sausio 20 d. Rusijos tolimame pavolgyje, Jaroslavo mieste, atšdanginė tenai karo šmėklos vejami lietuviai, išgirdo kuklios bažnytelės varpo gaudų skambesį. Tai buvo žinia, pranešanti mirtį vieno tų vyrų, kuris karštai mylėjo savo tautą ir šalį, tarnavo jai, kaip įmanydamas, kėlė ir žadino žmones didiesiems tautinio atgimimo darbams.

Į Jaroslavį jis pateko nenuomoms, kaip karo tremtinis. Ilgus metus jis buvęs Marijampolės gimnazijos mokytojas, dėstęs ten lietuvių ir lotynų kalbas. Rusijon nusidangino Pirmojo pasaulinio karo metu, kai į Jaroslavį buvo atkelta pati gimnazija. Marijampolės gimnazijoje mokėsi daug lietuvių, būsimų inteligentų. Jiems apsaugoti nuo nutautėjimo ir kitokių pavojų, drauge vyko ir mokytojas Petras Kriaučiūnas, kečindamas juos ginti ir saugoti savo tėviška ranka.

Jaunystė

Petras Kriaučiūnas gimė 1850 m. lapkričio 15 d. Papeikių kaime, Vištyčio valsč., Vilkaviškio apskr., netoli vokiečių sienos. Jo tėvas buvo dvaro lovininkas. Gyvendami arti sienos, Kriaučiūnai gaudavo slaptai "Tilžės Keleivį", kurį kiek paaugęjęs Petruskas smalsiai skaitydavo. Baigęs pradžios mokyklą Vištytyje, per patį sukilimą 1863 m. įstojo į Marijampolės gimnaziją, kurią baigė 1870 m. Nors gimnaziją išlaikė rusų valdžia, bet joje dominavo lenkų dvasia. Dauguma mokinių ir mokytojų dėjosi esą lenkai, gimnazijos iškilnėse būdavo skaitomi lenkų poetų eilėraščiai, dainuojamos lenkiškos dainos. Tačiau gimnazijoje buvo mokoma ir lietuviškai. Vyrėnėse klasėse lietuvių kalbos mokė mokyto Ulinskas. Jis mėgo lyginti lietuvių kalbą su lotynų kalba. Jo pavyzdžiu pasekė vėliau ir Petras Kriaučiūnas.

Baigdamas gimnaziją, iškilmingo akto metu, jis pirmą kartą pasirodė drąsus ir karštas tėvynės mylėtojas. Tuo laiku, kai visi mokiniai kalbėjo, deklamavo vien lenkiškai, P. Kriaučiūnas, pats išvertęs lenkų poeto Kochanovskio eilėrašį "Czego cheesz od nas, Panie" ("Ko nori iš mūsų, Viešpatie") jautriai padeklamavo jį lietuviškai susirinkusiems tėvams, mokytojams ir gimnazijos mokiniams. P. Kriaučiūno lietuviškoji deklamacija taip paveikė susirinkusius, kad jie plojimai ir šauksmu privertė padeklamuoti taip pat lietuvių kalbon išverstą vieną Krilovo pasakėčią. Nuo to laiko jis daugelį jaunimo žavėjo žavėjo, traukdamas juos prie lietuviybės, o kitus padarė ir savo priešininkais, kurie kitaip jo nevadino, kaip tik "litvomanu".

Mokėsi kuniguosna

Pabaigęs gimnaziją, P. Kriaučiūnas stojo į Seinų kunigų seminariją. Baigęs ją, tęsė toliau mokslus Petrapilio dvasinėje akademijoje. Buvo jau besirengęs įsišventinti kunigu, bet patyrė, jog nebūsimas paskirtas paragoniu Lietuvoje, o turėsias pasilikti Mopilevo arkivyskupijoje, toli nuo gimtojo krašto. Tada jis labai susirūpino tokia savo ateitimi. Po ilgo svarstymo ir svyravimo nuo šventinimų atsisakė ir nuvyko į Varšuvą, išlaikė ten rusų valdžios nustatytus egzaminus mokytojo teises įsigyti ir grįžo į savo numylėtąjį kraštą Marijampolę.

Mokytojas

Rusų valdžia netrukus paskyrė P. Kriaučiūną Marijampolės gimnazijos mokytoju. Čia be-

mokytojaudamas, skatino mokinius būti susipratusiais lietuviams. Be kita ko, taip jis lietuvių laimi Petrą Arminą, Staugą (buv. vyskupą), Ksavę Vanagėlį - Sakalauską, Tomą Žilinską ir kitus. Net dr. Jonui Basanavičiui jis nemažai įtakos yra turėjęs. Jonas Jablonskis taipgi sakydavo, jog buvęs skatinamas studento Petro Kriaučiūno domėtis lietuvių ir paprastų darbo žmonių reikalais.

1880-85 m. Marijampolės gimnazijoje mokėsi apie 700 mokinių. Iš jų buvo 80% lietuvių. Tai buvo palanki dirva P. Kriaučiūno lietuviškai veiklai. Be to, keletas buvo ir lietuvių mokytojų, būtent: gimnazijos inspektorius Andrius Botyrius, mokytojai - Vincas Staniškis, kun. Jurgis Česna, Juozas Jasulaitis ir Petras Arminas.

Vieną gražią dieną, lyg perkūnija iš giedro dangaus - rusų spaudoje pasirodė aštrūs priekaištai per daug laisvam švietimui Lietuvoje, kuris šio krašto rusintojams atrodė jau pavojingas. Po šio vėso prie-

Petras Kriaučiūnas

kaišto švietimo ministeris Delianovas įsakė iširti spaudoje kilusius nusiskundimus, rado juos "pamatuotus" ir tuoj nutarė atiečiai tokia tvarka, kad iš Marijampolės gimnazijos kasmet galėtų išeiti ne daugiau kaip 5-6 mokyklą baigusieji lietuviai. Visi kiti egzaminuose ir mokslo metų eigoje buvo negalėtingai "kertami". Tuo pat metu praratinamos ir lietuvių mokytojų eilės. Pirmiausia nukentėjo Petras Arminas, kuris buvo perkeltas į Augustavą. Kiek palaukus, iškėlė Botyrių ir kitus net į Lenkijos gilumą, o 1887 m. atleido iš gimnazijos ir mokyto Petrą Kriaučiūną.

Pasitraukęs iš mokytojo pareigų, jis gavo tarnybą teismo įstaigoje. Iš pradžių ėjo raštininko pareigas, o vėliau gavo Sakių apskrities nuovados teisėjo vietą ir apsigyveno Plokščiūse, prie pat Nemuno. Čionai gyvendamas, susipažino ir bendravo darbe suartėjo su toje apylinkėje nuolat besilankančiu dr. Vincu Kudirka.

Laisvės spinduliams švystelėjus

Po rusų - japonų karo, Rusijoje, o drauge ir Lietuvoje laisvės spinduliams švystelėjus, Petras Kriaučiūnas vėl turėjo progos grįžti į Marijampolės gimnaziją. 1905 m. sausio 15 d. jis čia paskiriamas lietuvių kalbos mokytoju. Tose pareigose išbuvo iki Pirmojo pasaulinio karo pradžios. Isteigus Marijampolės "Žiburio" mersačių mokiniai, jis buvo pakviestas ir ten mokyti lietuvių kalbos. Su lietuvių kalbos mokymu jis visada siejo ir Lietuvos istoriją. Šios pamokos daugelį jo mokinių paliko neišdildomus įspūdžius. P. Kriaučiūnas mokė 8 kalbas: lietuvių, lotynų, latvių, lenkų, rusų, vokiečių, graikų ir prancūzų. Naukodamasis tų kalbų literatūra,

Rudenįjančiose ganyklose

Nuotrauka Vytauto Maželio

TARPTAUTINĖ "PLŪGININKŲ" KONFERENCIJA

Dr. Juozas Lingis dalyvavo tarptautinėje arimo įrankių tyrinėtojų konferencijoje

Š. m. rugpjūčio 29-31 d. Julitos dvare (apie 130 km nuo Stockholmo) įvyko Antroji tarptautinė arimo įrankių tyrinėtojų konferencija. Į tą konferenciją buvo pakviestas ir švedijoje gyvenęs lietuvis etnologas J. Lingis, kuris laikomas vienu iš arimo įrankių žinovų. Konferencijoje dalyvavo apie 30 asmenų iš įvairių kraštų: Čekoslovakijos, Danijos, Jugoslavijos, JAV, Izraelio, Suomijos, Italijos, Škotijos, Švedijos, Vengrijos, Vokietijos. Į konferenciją buvo pakviesti atstovai ir iš Sovietų Sąjungos bei Baltijos valstybių - dr. Bdojan iš Armenijos ir prof. Citaja iš Gruzijos, Mmė Filimonova iš Maskvos, dr. Strods iš Rygos ir dr. Viirės iš Talino. Galia tik, kad kažkodėl nei vienas iš jų konferenciją neatvyko.

Dalyvių tarpe buvo plūgo tyrinėjimo nestorius prof. Paul Leser (dabar gyvenęs Hardforde, JAV), kurio 1931 išleistas kapitalinis veikalas "Entstehung und Verbreitung des Pfluges" dar ir dabar tebėra visų plūgo tyrinėtojų pagrindinis šaltinis, arimųjų įrankių sistemojantis prof. Bratanich Zagrebo, Budapešto univ. prof. akademikas Laszlo Keszi - Kovacs, Skandinavijos plūgo tyrinėtojai prof. Erixon, prof. Berg, dr. Jirlow, prof. Steensberg (danas, priešistorinės žemės mokslų profesorius).

Pabėgėlis

1915 m. drauge su Marijampolės gimnazija jis atsidūrė Jaroslavyje. Trumpos ir nelinksmos buvo jo čia gyvenimo dienos. Aštrūs šiaurės orai ir nepatogios darbo sąlygos greit nusilpnino jo sveikatą, pagyvenęs vos 4 mėnesius, susirgo širdies liga ir 1916 m. sausio 20 d. išsiskyrė su šiuo pasauliu, užrašydamas testamentu savo namą Marijampolėje ir 3,000 rublių pinigais Lietuvos mokslo draugijai.

P. Kriaučiūno gyvenimas rodo, kad jis buvo neeilinis pedagogas, visuomenininkas, tikras idealistas, ryžsis paaukoti visas savo jėgas Lietuvos atečiai. Jis atidavė jas savo mokiniams, būsimajai lietuviškai tautai, visada pirmojo vietą stateljė lietuviybės reikalą ir jį idealizavo, kad tik Lietuva būtų laisva ir nepriklausoma.

dirbystės žinovas) suomių akademikas prof. Vilkuna. Konferenciją atidarė prof. Erixon. Konferencijoje skaitytos buvo šios paskaitos: B. Bratanich (Jugoslavija) Klasifikation der Pfluggerate als Forschungsmittel, Forneigenheiten und Nomenklatur in ethnologischer Forschung; inž. dr. F. Sach (čekas) Proposal for the Classification of Pre-Industrial Tilling Implements; prof. Steensberg, Clasification of Prehistoric Ploughing Implements, A Functional Outline; dr. Jirlow (švedas), Zur Geschichte des schwedischen Pfluges; dr. Bentzien (rytų Vokietija), Bl ographie der Pflugforschung; dr. Joca-beit (rytų Vokietija), Zur Situation der internationale Zusa-

ČIKAGIETĖS,

kam kėsti nepageidaujamus plaukus kai juos nenkenksmingai ir visam laikui JANINA POCS Electrolysis būdu pašalinus nuo veido ar kitų kūno dalių.

25 EAST WASHINGTON ST. Suite 1420 (Marshall Field Annex Building) Valandos pagal susitarimą tel. DE 2-6631 Namų telef. NA 2-6712

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT 6918 So. Western Ave. - GR 6-9758

JADVGA ir - JUOZAS BARTKUS, Savininkai

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 1/2 %

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

Pinigių taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, mes apmokame persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Pirmadienį, antradienį ir penktadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. popietę. Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 v. vak. Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. popietę. Trečiadienį uždaryta visą dieną.

Chartered and Supervised by the United States Government 2212 W. CERMAR ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanewski, Pres. AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MOSŲ ĮSTAIGOS

DRAUGAS, šeštadienis, 1966 m. rugsėjo mėn. 17 d.

gresę Vienoje 1952 buvo pasiūlyta išleisti tarptautinį etnologinį atlasą. Pradžiai buvo pasiūlyta apsiriboti vien tik arimo įrankiais. Diskusijos tuo klausimu buvo tęsiamos ir tarptautinėje meno ir folkloro komisijoje (CIAP) Namiure. Prof. Steensberg pasiūlė tuo reikalu susikurti konferenciją Danijoje. Buvo išrinkta komisija, susidedanti iš prof. Bratanich (Jugoslavija), prof. J. D'as (Portugalija), prof. Erixon (Švedija), dr. Escher (Šveicarija), prof. Koren (Austrija) ir prof. Steensberg (Danija). Ir taip 1954,

pirminkaujant prof. Erixon, buvo susirinkta pirmąją konferencijai Kopenhagoje. krp.

LEO'S SINCLAIR SERVICE 5759 So. Western Avenue LEONAS FRANKUS, Sav. Stabžiai, Sankabos, Transmisijos Tune-ups ir Motory Remontas Kampas 58th Street Telefonas - Prospect 8-9533

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprauda. 2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

Neptune Motors Inc.

6516 South Western Avenue CHICAGO, ILLINOIS 60636 Telef. - 925-5121

Išsimokėjimai mažu nuosimėčiu per banką.

Atdara kasdien: Pirm., Penktad. - 9 iki 9 v. vak. Šeštad. nuo 9 iki 6 val. v. Sekmad. 11 iki 5 v. vak. Parūpinami automobiliai pagal klientų reikalavimą.

VALOME

KILIMUS IR BALDUS

Plauname ir vaskuojame visų rūšių grindis. J. BUBNYS. RE 7-5167

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202 SEPTEMBER - RUGSEJO 15, 16 IR 17 D. D.

HINE Imported FIVE STAR COGNAC	Fifth \$5.49
ST. REMY IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth \$3.79
COEUR DE FRANCE GRANDE FINE CHAMPAGNE COGNAC	Fifth \$4.29
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth \$4.89
CINZANO IMPORTED Dry or Sweet VERMOUTH	Fifth \$1.89
Canadian 8 Year Old Imported CANADIAN WHISKY	Fifth \$3.98
Popular brand of Creme de Menthe, Creme De Cacao or Peppermint Schnapps	Fifth \$2.79
FLORENTINO LIQUEUR	Fifth \$4.98
GORDON'S MARTINI OR VODKA MARTINI (Close out)	Fifth \$2.98
WURZBURGER Imported German BEER Case of 24-12 oz. Throw Away Bottles Case	\$7.95

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. - CA 5-7252 DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadeniais uždaryta liepos ir rugpjūčio mėn.

Rašytojo Stasius Būdavo netekus

Mirtis lietuvių rašytojų šeimoje pastaraisiais metais yra siaubingai dažna. Visi mūsų rašytojai skaudžiai per dažna. Ypač daug, kaip vyresniajai ir vidurinė kartai pasitaikant, nuostolių išeivijos sąlygose beveik neįmanoma išlyginti pačių jaunųjų priauglių. Tad ir lietuvišką visuomenę aplėkusi žinia, kad rugsėjo 9 d. West Palm Bighte, Floridoje, mirė Stasius Būdavas, eidamas vos 59-tuosius metus, buvo šurpiai liūdna.

Stasius Būdavas priklausė tai mūsų rašytojų kunigų grandinei, savo testinumą išlaikanti per amžius, pradėdant Martyną Mažvydą, einant per Dauką, Sirvydą, Valančių, Baranauską, Maironį, Vaižgantą, Vaitkų ir kitus, baigiant jau išeivijoje subrendusiu Leonardu Andriekum. Ar atsiras jauniausioje konfratrų kartoje taip kūrybingai raštingų, kurie pavaduotų iškeliaujusį Stasių Būdavą?

Kukliai nepretenduodamas į literatūrinių viršūnių aukštybes, Stasius Būdavas vis dėlto mūsų buvo mėgiamas ir plačiai skaitomas rašytojas. Kai kurios jo knygos ypač jaunimo tarpe buvo labai populiarios ir graibstytos.

Pastaruoju metu, gyvendamas kiek atokiau nuo didžiųjų mūsų kolonijų ir jų kultūrinio gyvenimo, Stasius Būdavas rečiau besireiškė lietuviškoje spaudoje, nors vargu ar savąją plunksną buvo sulaužęs. Greičiausiai liga ir ji sunkiai varginusi liga lėtai naikino paskutines rašytojo pajėgas. Nors šiaip su redakcijomis, bičiuliais ir leidyklomis laisvinių ryšių visą laiką rašytojas nenutraukė.

Tebūna vieša ir ši įdomi smulkmena, jog prieš kiek laiko velionis Stasius Būdavas ir su Kultūrinio Draugo redaktorium buvo sutaręs priedo atkarpai parašyti visą įspūdžių grandinę iš savo susitikimų Floridoje su garsiojo Nobelio premijos laureatu, amerikiečių rašytoju (jau taipgi mirusiu) Ernestu Hemingwayju. Pasirodo, kad Stasius Būdavas su Hemingwayju buvo asmeniškai pažįstami, kai anas didysis amerikietis, gyvendamas kadaise Kuboje,

Stasius Būdavas

nuolat lankydavosi ir Floridoje. Ne vieną kartą Stasius Būdavas buvo su Hemingwayju ten susitikęs ir kalbėjęs. Hemingwayjus net buvo svečiavęsis kuklijoje lietuvių rašytojo pastogėje. Apie tai velionis ir žadėjo parašyti "Draugo" skaitytojams. Deja, viską naikinti liga ir mirtis to jau neleido padaryti.

Rašytojo netekus, pati didžiausioji jam reikiama pagalba tebūna jo knygų pakartotinis skaitymas ir įsigijimas tų, kurių gal vis dar neturėta. Jos gi ir yra ilgiausiai nenuvystantis vainikas ant velionio kapo.

k. br.

● Vilniaus lenkai apie Gedimino pilies bokštą. Vilniuje lenkų kalba leidžiamame dienraštyje (rugp. 26) beveik pusė puslapio buvo pašvęsta Gedimino piliai. Šalia šešių labai gerų nuotraukų (viena išorinė, su katedros kampu, kitos vidurinės) trumpas, 37 eilučių rašinėlis, bet jame sudėta daug gero jausmo senovės Lietuvos istorijai. Straipsnelis pavadintas "Gedimino bokštai". Rašo:

"Joks mūsų sostinės svečias neaplenks Gedimino bokšto... Įeinant į viduramžinį bokštą, kopiam suktais laiptais (Dėmesio! Tai ne taip lengva!), susipažįstam su muziejaus eksponatais. Štai miesto maketas iš labai senų laikų, kunigaikščio Gedimino viešpatavimo laikų. Štai ginklai, kuriais miesto gynėjai atremdavo nelemtų įsibrovėlių puolimus. Atrodo primityvūs, kary? Bet nesijuok, nes anais laikais jie buvo bašis tvirtose narsių žmonių rankose!"

Dramaturgas Kostas Ostrauskas, šiemetinis Vinco Krėvės vardo literatūrinės premijos laimėtojas.

mingą, būtent į Škėmos, Landsbergio ir Ostrausko trijulę. Kostas Ostrauskas, kaip dramaturgas, gali jaustis laimingas ir ta prasme, kad visi jo knygomis išleisti ir rankraščiuose užbaigti veikalai yra būvę pastatyti ir čionykštėse mūsų scenose.

● Kas bus ateitininkų "Giedros" korporacijos paskelbto romano konkurso laureatas? Konkursui buvo gauta aštuonių

Kultūrinė Kronika

● Kostas Ostrauskas — Vinco Krėvės vardo literatūros premijos laureatas. Lietuvių akademino sambūrio Montrealyje prieš eilę metų įsteigtoji Vinco Krėvės vardo literatūrinė premija (500 dolerių) šiemet jūry komisijos buvo paskirta jau išeivijoje susiformavusiam mūsų dramaturgui Kostui Ostrauskui už jo dramų knygą "Žaliųjų lankėlių". Premija paskirta, vertinant pastarųjų trejų (1963, 1964 ir 1965) metų laiktarpio mūsų išėjusias knygas.

Kostą Ostrauską savo kūrybos pobūdžiu galėtume įrikiuoti į ryškią mūsų išeivijos dramaturgų trijulę, kai kuriais atžvilgiais tarpusavyje gerokai gi-

romanų rankraščiai. Jūry komisija šiuo metu įtemptai juos eka to, ir tikimasi savo sprendimą paskelbs rugsėjo mėn. pabaigoje ar spalio pradžioje.

● Krašto'iryn'nikų išvykos. Etnografų, tautosakininkų, kalbininkų ir dailininkų būrys, vadovaujamas istorijos mokslų kandidato V. Miliaus, šią vasarą lankėsi Rimšės ir Gaidės apylinkėse (į rytus nuo Dūkšto). Surinkę daug medžiagos apie to krašto verslus, amatus, techniką, užrašinėjo dainas, pasakas, padavimus ir kitą kalbinę medžiagą. Dabar kraštotyrininkų grupė išvyko į Eržvilko apylinkes, ties Jurbarku.

● Šiauliečiai koncertavo Ukrainoje. MELODIJA, prieš dvejus metus Šiauliuose iš miesto įmonių darbininkų — meno mėgėjų sudarytas "estradinis jaunimo ansamblis", vadovaujamas V. Masionio, rugpiūčio gale devynias dienas lankėsi Ukrainoje. Keliose Užkarpatės miestuose ir Lvove turėjo iš viso septynis koncertus. Lvove, atvirame parke buvo susirinkę apie 5,000 klausytojų. Grįždami koncertavo ir Vilniaus Filharmonijos salėje. (ELTA)

● Kiek naujų studentų priimta į Kauno aukštąsias mokyklas. Kauno Medicinos institutas šį rudenį į pirmą kursą priėmė 520, Žemės ūkio akademija (dabar įsikūrusi už Aleksoto) — 600, Politechnikos institutas — į dieninius, vakarinius ir užakinius skyrius — 4,400 pradedančiųjų studentų. (ELTA)

● Vienuoš — teologijos daktarės. Pirmą kartą Washingtono Katalikų universiteto istorijoje dvi vienuolės ruošiasi teologijos doktorato laipsniui, kuris duoda teisę dėstyti teologiją kunigų seminarijose. Iki šiol teologijos doktoratas buvo teikiamas tik kunigams ir seminaristams, bet dabar jau nemaža ir pasauliečių studentų studijuoją aukštuosius teologijos mokslus.

IR DAILININKUS ATSIMINĖ

L'etuvoj iš lėto vyksta visų nepriklausomos Lietuvos meno l'etuvų dailininkų "reabilitacija". Lig šiol buvo viešai neminėti visi užsieniuose gyvenantys lietuviai dailininkai, buvo pasmerkti pastarųjų nepriklausomybės metų naujovinėms, žinomų nepriklausomųjų dailininkų vėliau "Ars" grupės vardu.

Dabar, po vieno kito anksčiau spaudai pasirodžiusio siūlymo peržiūrėti pažiūras į lietuvių dailės kūrybą, Lietuvoje surengta vienu metu net dviejų "arsininkų" parodos: Vilniuje V. Vizgirdos (ne tik "arsininko", bet ir — kaip trumpame pranešime apie tą parodą rašė Tiesa — "šiuo metu gyvenančio Jungtinės Valstybės, dirbančio daugiausia vitražo srity") o Kaune — Antano Samuolio, dar karo metu mirusio šveicarijoje.

"Literatūro ir Mene" pasirodė platokas atsiliepimas apie Samuolio kūrinių parodą. V. Vizgirdos paroda ta proga tik užsiminta. Tačiau, kalbėdamas apie Samuolį, autorius plačiau išsitarė ir apie visus "arsininkus", nevengdamas priminti jų tarpe ne tik V. Vizgirdos, bet ir V. Jonyno ir A. Galdiko. Priešingai ligšioliniams teigimams enciklopedijose, apie visus atsiliepiama palankiai ir siūloma.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmą, ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMU MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258-59

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 6 v. v. PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

kad "pilnesniam vaizdai apie lietuvių dailės ketvirtąjį dešimtmečio (t. y., 1931—40 metų. E.) tradicijas susidaryti reikėtų organizuoti ir tokių ryškių dailininkų, kaip S. Užinskio, L. Truikio, V. Kačiūnės ir kt. apžvalginę darbų parodą". Ties ketvirtąjį dešimtmečio l-

tuvių dailininkų darbai straipsnyje pripažįstami, kaip "ryškus dailės palikimo puslapis", ir drauge pareiškama, kad dabartiniai lietuviai dailininkai tęsą gerąsias perėmtų dešimtmečių "realistinės mūsų meno tradicijas". (ELTA)

Taupykite

MES MOKAME 4 1/2% ANT VISŲ SĄSKAITŲ

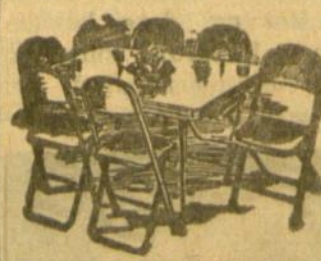
Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi \$10,000 apdrausta Federalinės valdžios agentūroje

August Šašdukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą, ir ketvirtą vakarais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

DIVIDEND CHECKS MAILED QUARTERLY ON INVESTMENT SAVINGS ACCOUNTS

4 1/2%

We Invite Your Savings

ST. ANTHONY

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Grihauskas, Exec. Secv.
1447 SO. 49th CT. • CICERO, ILLINOIS 60650
HOURS: MON. 9-8; TUES., THUR., FRI. 9-5; SAT. 9-1; WED. CLOSED
PHONE 656-6330

PAPUOSKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPESIME PAGAMINTI ŠVENČIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadų, "boucle's", "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilnonių, šilko, ryšio, tafetų, aksomo, ANGLISKŲ MERZIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill. HA 7-3737

Atdara kasdien ir sek. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

- Skanūs valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETOS \$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS TALPA — 350 SEDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

JEI JUS NORITE SIŪSTI

SIUNTINIŲ - DOVANAS Į USSR

NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS

FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
FARMINGDALE, N. J.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENTOWN, PA.
ROCHESTER 5, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO 12, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE 7, N. Y.
CLEVELAND 13, OHIO
HAMTRAMCK, MICH.
SO. BOSTON, MASS.
TRENTON 10, NEW JERSEY
RAHWAY, N. J.

1530 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
314 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
965 BLEECKER STREET
FREEWOOD ACRES
631 W. GIRARD AVENUE
126 TILGHMAN STREET
558 HUDSON AVENUE
107 SO. VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 FILLMORE AVENUE
11601 JOS CAMPAN AVENUE
643-47 ALBANY AVENUE
303 GROVE STREET
1200 SOUTH AVENUE
1028 KENILWORTH AVENUE
11339 JOS CAMPAN AVENUE
396 W. BROADWAY
1152 DEUTZ AVENUE
717 W. GRAND AVE.

IN 7-6465
OR 4-1540
MI 2-2452
CL 7-6320
RE 2-7476
363-0464
PO 9-4507
HE 5-1654
232-2942
DU 5-6550
HU 6-2818
DI 2-4240
TX 9-0700
TO 8-0298
CH 7-5164
HE 5-6368
GR 5-9746
PR 1-6696
TO 9-3980
AN 8-1120
EX 2-0306
381-8997

DIDINGA LATVIŲ TAUTIŠKUMO MANIFESTACIJA

Latvių karių organizacijos 20 m. jubiliejus Chicagoje

A. BALTINIS

Latvių karių organizacija Daugavas Vanagi (Dauguvos Vanagai) įkurta 1945 m. Belgijoje, Cedelgemo latvių belaisvių stovykloje. Per dvidešimt savo gyvavimo metų ji yra išaugusi į stiprią ir pajėgiausią organizaciją, kurią latviai visame laisvajame pasaulyje labai vertina ir gerbia. Tai buvo matyti ir dvidešimt metų jubilėjaus minėjime, surengtame Chicagoje. Į jį susirinko latviai ne tik iš Amerikos, bet ir iš Europos, Pietų Amerikos, Kanados ir net iš tolimos Australijos. Tarp jų buvo matyti karo invalidų, organizacijos vadovų ir daug jaunimo. Tai buvo ne tik šios organizacijos, bet visos latvių bendruomenės šventė. Šventėje buvo jaučiami tie tautiniai saitai, kurie sieja latvius visuose kontinentuose, ir jų kultūros savitumai, kurie išryškėjo jungtiniaime moterų choro koncerte, meno parodoje, teatro vaidinime, literatūros vakare, vyrų choro ir simfoninio orkestro koncerte ir tautiniuose šokiuose. Prie šių svarbiausiųjų šventės momentų norėtusi čia trumpai stabtelėti ir supažindinti su jais mūsų visuomenę.

1. Šventės atidarymas ir moterų choras.

Šventės susirinko į Mather aukštesniosios mokyklos salę daugiau kaip tūkstantis dalyvių. Tautiškais raštais išpuoštoje scenoje, sugiedojus Amerikos ir Latvijos himnus, prasiėjo įvairių organizacijų sveikinimai. Dauguvos Vanagų Centro valdybos pirm. V. Jaunums tarp kitko pasakė: "Mes esame tokie pat vieningi, kaip buvome prieš dvidešimt metų, kai Cedelgemo įkūrėme savo organizaciją. Mūsų priešų puolimai daro mums tik garbę ir rodo, kad mes esame tikrame kelyje. Kovojame praetį, kovojame dabar ir kovosime ateitį".

Latvių bendruomenės pirm. prof. dr. P. Lejnis savo sveikinimo kalboje pasakė: "Po daugelio metų, kada kas rašys Latvijos istoriją, negalės pamiršti to, ką dalis latvių tautos yra padariusi Latvijos gerovei. Dauguvos Vanagų organizacija savo jėga ir veikimu yra pavyzdys kitoms latvių organizacijoms".

Dauguvos Vanagų centro valdybos moterų pirm. M. Kenge pabrėžė, jog latvių moterų, prisijungusių prie Dauguvos Vanagų, kad bendromis jėgomis galėtų daugiau nuveikti ir žadėjo tai daryti ir ateityje "iš pagarbos jums, kovotojai". Suvažiavimą sveikino įvairių organizacijų atstovai, ragindami amžiną ištikimybę ir garbę parodyti karžygiams ir tėvynei. Klausytojai į visa tai atsiliėpė audringais plojimais ir ovacijomis.

Po sveikinimų scenoje pasirodė jungtinis moterų choras tautiniais rūbais, kurie savo spalvų įvairumu priminė mūsų tautinius drabužius, nors jų spal-

Janis Plēpis

Senovės latviai atremia įsibrovėlius rusus

vos ryškesnės ir sukirpimas ki-
oks.

Choras ypatingas tuo, kad jis jungtinis iš daugelio vietovių, o programoje tik latvių kompozitorių kūriniai, kurių melodijos artimos latvių liaudies dainoms. Chore dalyvavo apie 80 dainininkių, dirigavo dirigentai T. Ozolinis ir J. Zuika. Jungtinio choro dainos skambėjo drąsiai, neškrėpdamos iš dirigento nurodymų.

Pirmas dirigavo J. Zuika J. Mazvilio "Mesiu kartą šalin". Ši daina artima ir brangi senesnei latvių kartai, kuri ją dar mokėsi mokykloje. Jausmingai ir gražiai skambėjo J. Norvilio "Paparčio žiedas". Pirmą kartą dainavo prof. J. Dobrovolskio "Aš neabejoju", kuri savo žodžiais ir melodia išsiskiria giliu patriotiniu pergyvenimu. Didžiausio pasisekimo sulaukė J. Raminšo smuiku ir choro atliekama jo paties sukomponuota kantata "Vanagų gimimas", kuriai paimti V. Krasloviečio žodžiai apie liūdniąjį gyvenimą Cedelgemo belaisvių stovykloje ir apie Dauguvos Vanagų įkūrimą. Kaip malda skambėjo prof. A. Abelės naujai sukomponuota daina "Tremtinio ilgesys" ir V. Ozolinio "Vasara", Veltos Tomos žodžiai (vertimas lietuvių kalbon išspausdintas šiandieniniame Kultūriniame Drauge).

Klausant moterų jungtinio choro koncerto buvo drąsiai galima tvirtinti, kad dainininkės yra aukšto meninio lyg'o ir kai kurios jų dainos skambėjo taip stipriai, kad, rodos, drebėjo salės sienos, ir buvo įdomu stebėti, kokiais šiltais jausmais ir besišypsenčiais veidais dainininkės dainavo.

2. Meno ir pritaikomojo meno paroda.

Šventės programoje žymią vietą užėmė ir meno paroda. Parodą atidarė šventės rengimo komiteto pirmninkas A. Vanags, sveikindamas susirinkusius ir džiaugdamasis dailininkų dėmesiu jų organizacijai. Parodą buvo surengęs Cedelgemo belaisvių stovyklos belaisvis J. Šimanis, o parodoje buvo sukelkti buvusių karo belaisvių paveikslai, sukurti belaisvių stovykloje, kuriuose daugiausia vaizduojama kova dėl Latvijos laisvės. Buvo ir paveikslų, vaizduojančių kankinius su skausme sustingusiais veidais. Daug buvo būdingų paveikslų ir škiečių iš belaisvių gyvenimo ir jų kančių.

Plati ir gerai suruošta buvo pritaikomojo meno paroda, tvarkinga O. Ozolinio. Sidabre, medyje, gintare ir audiniuose spinduliavo ir žėrėjo namų kultūros ir papuošalų grožis.

3. "Lolitos Stebuklingasis Paukštis".

Tai latvių rašytojos Onos Bri-gadedės pjesė, nors parašyta

seniau, savo turiniu aktualiai mūsų dabartinei išveivijai. Pagrindinė pjesės mintis — atgaivinti prarastąjį tikėjimą į stebuklę kasdieniškame, materializmo nuvargintame žmoguje. Tik tikėjimu atsivertę pjesės pagrindiniai herojai: karalaus sūnus Ans'as ir jo draugas Surmis, keliančia ieškoti princesės Lolitos rūmų, nes ji turi paukštį, kuris gydo aklius ir slopina neapykantą.

Tikėjimo jėgos gaivinami ir savo tyros sąžinės balso klausydami, jaunieji žmonės pasiekia tai, ko ieškojo. Bet turto ir pinigų garbintojai irgi nesnaudžia, ir broliai nužudo broli, kad patys turėtų Stebuklingąjį Paukštį, nes tėvas pradžios karalystę tam, kuris šį Paukštį parsineš. Tačiau ir tiems, kurie tiki gėrio pergale, netrūksta jėgų ir draugų, ir princas atgauna gyvybę, atsidurdamas vėl prieš naujus mėginimus.

Vienas — jų šauklis iš Aitvarų žemės. Alnis gali jam padėti, nes turi Lolitos dovano-tą kardą. Taip pat ištroškusiuosius pagirdo Lolitos dovanotas

asotis, o alkanuosius papeni jos dovanota duona. Būdinga, kad su Lolitos dovanomis Alnis gali padėti visiems kenčiantiems, bet negali padėti pats sau. Jam negali padėti net ištikimasis Surmis, ir jam gresia pražūtis.

Pjesėje dalyvavo apie trisdešimt aktorių, visų puošnūs rūbai, puikios dekoracijos — miškas, karalių rūmai, karčiamos kanklių muzika ir tautiniai šokiai darė šį vaidinimą tikrai patraukliu. Spektaklį režisavo M. Walterė, o vaidmenis atliko jaunosios kartos vaidin-ojų.

4. Literatūros vakaras.

Latviai turi seną tradiciją savo šventėse suruošti ir literatūros vakarus. Nors į šią šventę buvo suvažiuoję daug latvių rašytojų, bet čia savo kūrinius skaitė tik buvusieji karai — rašytojai. Vakarami vadovavo Valdis Kraslavietis ir jame dalyvavo keturiolika rašytojų.

Edv. Kalmė skaitė apybraižą iš 1945 m., kurioje vaizduojama neveltis, viešpatavusi to laiko latvių belaisvių stovyklose. Rubulis skaitė religinę misteriją apie Baltąją Mergele, kurioje gražiai pavaizdavo Šv. Mariją latviškame fone. A. Rungis skaitė novelę "Apie draugų likimą". Jis yra parašęs įspūdingą romaną "Ar, brolieli, toli josi",

Iš latvių poezijos

Velta Toma

VASARA

Vasara, vasara, sveikinu tave,
Vasara, glausk mane, kelm mane, nešk!
Sparnus tu paukšteliams, peteliškėms davei,
Tiktai be dangaus debesų pasilieku aš.

Balti berželiai ir žaliosios pievos,
Vasara, tave supa, puošia ir skamba,
Saulėtoji rasoj, kai gėlės tavo skleidis,
Vasara, kartu leisk pražysti ir man!

Iš latvių kalbos vertė A. BALTINIS

Velta Toma (g. 1912) yra pakili patriotinės latvių poezijos atstovė. Tačiau jos kūryboje netrūksta ir lyriškųjų gimtųjų žemės vaizdžių. Ryškiesiems poezijos rinkiniui yra: Minėjums 1943, Latvija sieva 1946 ir Selu dienas sėdėdiene 1953.

Aspazija

GILIĄ NAKTĮ

Naktį, gilią naktį,
Niekas tavęs negirdi.
Suskamba ir praskamba
Tavo sielos šauksmas —
Naktį, gilią naktį.

Naktį, gilią naktį,
Niekas tavęs nesulaiko:
Eik ir nueik,
Žūk ir pražūk,
Naktį, gilią naktį.

Iš latvių kalbos vertė A. BALTINIS

Aspazija (Pliekšaniė — Rozenbergaitė Elza. 1868-1943) viena pirmųjų latvių poetė, 1897 išteikėjusi už didžiojo latvių tautinio atgimimo poeto J. Rainio — Pliekšano. Aspazija priklausė latvių literatūros vad. Naujajai srovei. Išleista eilėraščių rinkiniai: Sarkanas pušis 1897, Dvieses kresla 1907, Ziedu klepis 1911, Asteru laika 1927 ir kit. Dramos: Neaišniegts merkis 1895, Zalsā ligava 1927 ir kit.

Man gaila Aelitos

NIJOLĖ JANKUTĖ

Dabar, kai Mariner 4 raketa, pralėkdama pro Marsą, atsiuntė jo nuotraukas, ir visa žmonių nusivylusi žiūri į tuos negyvus kraterius, aš prisimenu Aelitą. Ji buvo mėlynos veido ir trapi, kaip stiklinė gėlė. Ji buvo nepaprasta. Ji gyveno Marse. Taip rašė lakios fantazijos autorius, kurio vardą jau pamiršau, bet nepamiršau Aelitos.

Kaip patiko man ta nuostabi būtybė! Ir ne man vienai. Visa mūsų miestelio pradžios mokykla mylėjo Aelitą. Mažoji, uždukusioji bibliotekoj mes stovėdavom eilute, spausdami nutrintas skaityklos korteles tarp pirštų. "Ar jau šiandien gausiu "Aeli-

tą", buvo vienintelė mintis, slenkant artyn prie bibliotekininkės staliuko. Kai jai gražindavau perskaitytas knygas, dažniausiai Hafo pasakas, ar Brolius Grimmas, ar net Karl May "Sudabro ežero turtus", dunksenančia širdim ištardavau "Aelitos" numerį.

"Nėra", negailestingai atsakydavo bibliotekos vedėja, tuščiomis grįždama nuo lentynų. Ir taip nuvildavo ji tave ne kartą, kol pagaliau prieš tavo išpuštą akis padėdavo nutrintą knygiukę, nuo vartymo užsietusiais kampais, su rašaluočių nykščių antspaudomis. "Aelita", sakė titulinis puslapis. Ga-

Latvių kariai laisvės kovose atakuoja priešą

kur vaizduojamas karų gyvenimas, jų tragika Latvijos laisvės laidotuvėse.

Literatūros vakare pabaigoje rašytojas J. Klidzejs skaitė pasakaitą "Tikrieji jausmai ir gražieji žodžiai". Pabrėžė reikala nepasitenkinti tik žodžiais, bet jungtis į bendrą darbą senimui ir jaunimui, nes dabar Latvija turi daug kovotojų, bet jie kovoja vieni. J. Klidzejs yra žymiausias latvių rašytojas, kurio savo romanuose yra atskleidęs Latgalės krašto veidą ir iškelęs jos žmonių idealizmą ir ryžtą kurti šviesesnį gyvenimą. Jis pažįstamas ir lietuviams, nes jo romanas "Mėlynosios naktys" ėjo 1957 m. "Draugo" atkarpoje ir buvo mūsų skaitytojų labai mėgiamas.

5. Paradas ir simfoninis orkestras.

Šventės viršūnė buvo didysis karių paradas ir vyrų choras su simfoniniu orkestru, kurio pasiūlėti buvo prisirinkusi pilna didžioji Chicagos operos salė. Scenoje buvo Latvijos vėliavos ir vėliavos tų kraštų, iš kurių dalyvavo svečiai. Vėliavų vidury buvo latvių legijono pulko kovos vėliava. Dvieju būriukų, kurie simbolizavo jaunimą ir ateitį, lydimas atėjo pulk. V. Jaunums, jam raportavo rengimo komiteto pirm. A. Vanags ir iškilmingą priesaiką perskaitė V. Hancers, kur tarp kitko buvo pasakyta: "Mes žadame ir prisiekiamo, kad šame amžiuje ir amžius po jo, nekeisime tų, kurie mūsų tautai ir valstybei kasdien duobę, ir saugosime tuos, kurie motinos Latvijos vardą laikys šventu". Po priesaikos, nuskambėjus Amerikos ir Latvijos himnams, paradas baigėsi.

Vyrų jungtinį chorą su simfoniniu orkestru dirigavo Br. Skultė ir Janis Kalnins, kurie yra žymūs latvių simfoninio orkestro dirigentai. Koncerte dalyvavo solistai: smuikinininkas prof. V. Rusevičs ir dainininkas dr. J. Klavins. Koncerto programoje buvo dvi naujos kantatos. Pirmoji buvo sukomponuota Br. Skultės. Jis pats ją dirigavo. Antroji buvo J. Kalnins. Ją dirigavo taipgi pats kompozitorius. Abi kantatos nuskambėjo didingai, ir kompozitoriai

bei tekstų autoriai susilaukė ilgų ir audringų plojimų.

Programoje dar buvo giesmė Aglonos Dievo Motinai. Ši muzika J. Medinš sukurtą kompozicija yra vienas iš geriausių latvių religinės muzikos kūrinių. Gražiai simfoninio orkestro grojami skambėjo ir latvių tautiniai šokiai. Jų buvo įdomu žiūrėti ir klausytis, kaip paprastas melodijas atlieka simfoninis orkestras. Abiejose kantatose solo partijas atliko baritonas J. Klavins ir smuikinininkas prof. V. Rusevičs.

Šventė baigėsi latvių tautiniais šokiais. Šokėjų grupės Chicagon suvažiuo iš įvairių latvių kolonijų. Šokiams vadovavo V. Dzelmnė, jiems skambino L. Šimanė. Latvių tautiniai šokiai labai panašūs į mūsų, o kai kurie atrodė beveik tokie pat. Išimtį sudarė šokis, sukurtas kariams paminėti. Jį atliko vien vyrai, šokdami su šautuvais, kur muzikos garsai priminė šūvių dundėjimą kovos lauke.

Įdomu, kad Dauguvos Vanagų šventėje aktyviai dalyvavo daug jaunimo, kurie parodė, jog nori eiti savo tėvų ir vyresniųjų brolių pėdomis. Chicagos latvių jaunimas surengė vakarą, jo pelną paskirdamas Vanagų organizacijai. "Lolitos Stebuklingojo Paukščio" vaidintojų bent pusė buvo taipgi jaunimas, o tautinius šokius atliko tik jaunimas. Jaunimas talkininkavo ir visuose kituose šventės rengimuose.

Chicagos latvių Dauguvos Va-

VILENTO KATEKIZMO NAUJA LAIDA

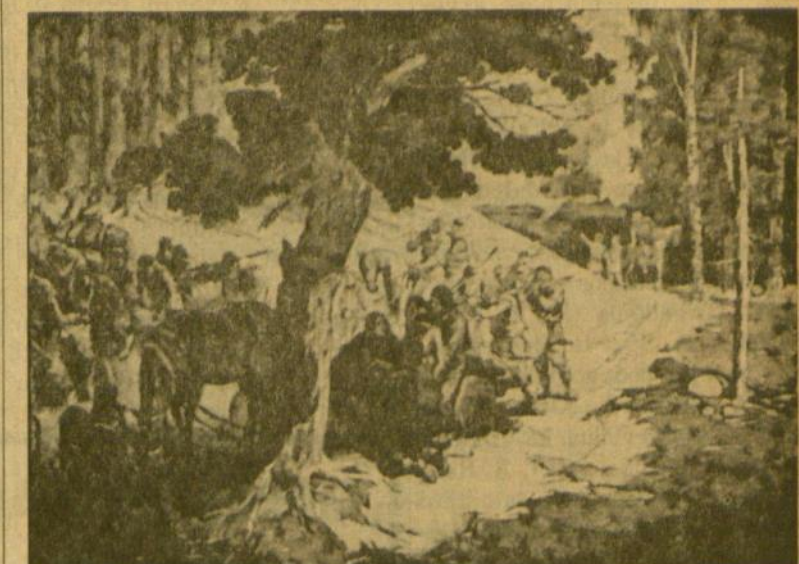
THE LITHUANIAN CATECHISM OF BALTRAMIEJUS VILENTAS, 1579. Edited by Gordon B. Ford, Jr., ass's. prof. of linguistics, Northwestern University Evanston, Ill. Third revised edition. Louisville, Ky., Pyramid Press, 1966. xxv, 77 78 lakštai (vieno lapo pusė) fotografiniu būdu spausdinti). 28 cm. Tiražas ir kaina nenurodyta.

Baltramiejaus Vilento Katekizmas, išleistas Karaliaučiuje 1579 m., yra perspausdintas fotografiniu būdu ir perrašytas lotyniškais rašmenimis amerikiečio Gordon B. Ford, J. (spausdino Pyramid Press, Louisville, Ky.). Įdomu, kad trejus metus iš eilės vis išėjo po naują laidą: 1964, 1965 ir 1966 m. Paskutinė laida turi ilgesnį įvadą, kuriame nagrinėja Vilento gyvenimą ir darbus, atitaiso ir originale pasilikusius spaudos klaidas.

G. B. Fordas įtikinančiai įrodinėja, kad Vilentas ir Mažvydas buvę pusbroliai: Vilento tėvas buvęs Mažvydo motinos brolis. Katekizmo foto kopiją leidėjas gavęs iš Vilniaus univ. bibliotekos. Tai vienintelis išlikęs arba žinomas egzempliorius. Kitas egz., buvęs Karaliaučiaus univ. bibliotekoje, sunaikintas paskutinio karo metu.

Pirmoji Vilento versto Liuterio mažojo katekizmo laida išėjusi jau 1575 m. ir tik 25 egz. tiražu, kurio nei vienas egz. neišliko. Tas pats leidėjas praneša, kad dar šiais 1966 m. išleisias panašiu būdu perspausdinęs kitą Vilento knygą, Evangelijas bei epistolas, išleistą irgi 1579 m.

nagų šventė buvo galingas jų patriotinis prasiveržimas, gražus ir iškilmingas įvykis, kuris pasiliks kiekvienam jo dalyviui ilgai atminty. Gražiai apie jį atsiliepė J. Klidzejs: "Tauta klausosi šios organizacijos balsą su pastikėjimu ir atsidavi-mu, žinodama, kad jos nariai savo gyvenimu kūrė Latvijos istoriją". Dauguvos Vanagų pirm. E. Kruko žodžiais, ši šventė buvo laisvų vyrų laisvoje žemėje surengta šventė — Latvijos laisvei.

Karlis Krauze Žemgaliai nepasiduoda kalavijuočiams, bet pasitraukia laisvi į Lietuvą.

dienių". O kartais net griebdavomės V. Hugo "Vargdinių", nes skaityti knygą, turinčią daugiau du tomus, buvo pavydėtino prestižo reikalas.

O dabar jau ima pildytis "Aelitos" autoriaus neįtikėtina fantazija. Per milijonus šaltos erdvės mylių elektroniniai instrumentai pirštai nupiešė Marso paviršių. Ir man liūdna. Nes ten nėra tu paslaptingų kanalų, apie kuriuos palaimintos fantazijos autoriai prirašė tiek nuostabių knygų; ten nėra mėlynų kalnų ir Ray Bradbury grakščiu maršiečių geltonomis akimis. Ten nėra kristalinių namų, kurie seka saulę, lyg gėlės žiedas, ir smėlio laivų, greitų, kaip vėjas ir trapių, kaip dūmai. Ten nėra Aelitos...

Po šimtmečių ilgesingo žiūrėjimo į raudonąją planetą juodam nakties aksome, žmonija pagaliau pamatė jos paviršių:

kraterių raukais išakėtas dykumas... Marsas mus apvylė. Mes taip ilgai tikėjom esą ne vieni begaliniam saulės rate, užtat taip skaudu, kai į šukes subiro tos spindulingos fantazijos... Kodėl mes taip norėjom būti ne vieni? Kodėl tiek rašėm ir svajojom apie nepaprastas būtybes, išmintingesnes ir žmoniškesnes už mus? Ar kad slapčiausioj mintyje bijojom išrinktųjų vienatvės ir atsakomybės? "Mes esame labiau išskirtini, negu buvom galvoję", pasakė Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas, klausydamas mokslininkų pranešimo apie Marsą. Sunku būt išskirtam, išrinktam, vienišam...

O man gaila Aelitos. Praskrido Mariner 4 pro jos pasaulį, ir mėlyna Marso mergelė mirė ant aštrios kraterio briaunos...

MATEMATIKAI KELIAVO Į MASKVĄ

(Atkelta iš 2 psl.)

valandos JFK aerodrome New Yorke.

Aišku, šis kongresas buvo auksinė proga susitikti su rusais ir aplamai su komunistų valdomų kraštų matematikais, kurių galimybės išvykti į užsienį yra nepaprastai ribotos. Pavyzdžiui, paskutiname kongrese Stockholme tebuvė tik apie dvidešimt matematikų iš Sovietų Sąjungos, gi šiame jie sudarė apie pusę iš šešių tūkstančių kongreso dalyvių.

Lietuviai matematikai

Šiame kongrese dalyvavo ir būrys lietuvių matematikų. Susitikau ir pereitais metais Chicagos Universitetą vizitavusių matematiką J. Kubilių, Vilniaus Universiteto rektorių. Jis supažindino su dauguma kongrese dalyvaujančių lietuvių matematikų. Susitinkant prie pietų stalo ir kalbantis apie matematiką Lietuvoje, buvo galima susidaryti vaizdą apie lietuvių matematikų profesinį paruošimą bei jų mokslinius interesus.

Į universitetą matematikos studijuoti kasmet Lietuvoje stoji apie šimtas asmenų. Po penkių metų studijų išduodamas diplomai, ir dalis baigusiųjų pradeda mokytojauti arba talkinti industriniam darbui. Likusieji tęsia studijas mokslo kandidato laipsniui gauti (tai, taip vadinami, aspirantūros metai — paprastai trejų metų laikotarpis). Kandidato laipsniui gauti yra ir ekonominė paskata — alga padvigubėja laipsnį gavus. Aspirantūrai paprastai važiuojama į Maskvą arba Leningradą, nors dabar jau yra ir Vilniuje visa ką baigusių mokslo kandidatų. Aukščiausias laipsnis moksle yra daktaro, suteikiamas atlikus platesnės apimties tyrinėjimus ir parašius tyrinėjimus apibūdinančią knygą.

Trumpai pažvelgsim į dabartinius lietuvių matematikus ir jų darbo sritis. Raidė "k" po pavardės reiškia kandidatą, "a" — aspirantą, o "dr" — daktarą. Pagrindinė matematikos kryptis dabartinėje Lietuvoje yra tikimybių teorija. Čia centrini ašis yra J. Kubilius (dr.), besidomįs grynąja ir pritaikomąja tikimybių teorija ir jo mokinys V. Statulevičius (k), dabartinis Lietuvos Mokslo akademijos matematikos sekcijos vedėjas. Tikimybių teorijos srityje dirba B. Grigelionis (k), B. Rauda (k), P. Survila (matematikos vedėjas pedagoginiam institute Vilniuje), A. Aleškevičienė (k), G. Aleškevičius, L. Vilkauskas (k), A. Bikelis (k), A. Raudeliūnas (k, taip pat fakulteto dekanas), V. Kubilius, A. Gečiauskas (k), N. Kalinauskaitė (k). Iš jaunesniųjų: V. Mačys (a), V. Kruopis (a), E. Saulis (a). Problematika: pagrindinė — tikimybių teorijos rėbinės teoremos atsitiktiniams dydžiams (nepriklausomiems ar Markov grandinėse). Taip pat: atsitiktinių procesų valdymo teorija; masinio aptarnavimo, patikimumo teorijos; atsitiktinių procesų statistika.

Gimininga sritis — skaičių teorija. Joje dirbantieji žmonės tyrinėja algebrinių skaičių kūrį pirminių daugiklį pasiskirstymą, taip pat linkę naudoti tikimybinius metodus skaičių teorijos klausimams spręsti. Šioje srityje dirba: J. Kubilius (dr.), R. Uždavins (k), J. Urbelis (k), K. Bulota (k), J. Vaitkevičius (k), G. Misevičius (a), A. Matuliuskas (a).

Algebrų sritis gana silpna žmonių skaičiumi. Čia dirba G. Žilinskas (dr. laipsnis iš Manchester), A. Matuliuskas (a), taip pat šimet grįžta H. Marksaitis (k), studijavęs pas Šafarevič.

Geometrijos katedrai vadovauja P. Katilius (dr. iš Heidelberg), o šioj srityje dirba: K. Grinevičius (dr.), V. Bliznikas (k), A. Dremanas (k), P. Vaškakas (k), Janušonis (k), Petraškevičiūtė (k). Problematika: S. Finikovo Maskvos mokykla — tiesių kompleksai, kongruencijos. Kiek modernesnė Blizniko kryptis.

Topologijoje tėra vienas darbuotojas — A. Matuzevičius (k), kurio domisi šiuo laiku labai vaisingais Browder - Novikov homotopinės daugdarų teorijos klausimais.

Logikoje dirba V. Matulis (k) ir broliai Pliuškevičiai (a). Jų tyrinėjimai liečia teoremų įrodymo teoriją mašinomis — sekama N. Sanino - A. Markovo kryptis.

Kompleksinio kintamojo funkcijų teorijoje domimasi funkcijų interpoliacijos ir aproksimacijos problemomis bei D'richlet'eilūčių teorija. Šioj srityje dirba A. Naftalevičius (dr), V. Paulauskas (k), S. Strelisas (k), V. Kabaila (k), A. Miškelevičius (k), V. Nagelė (a).

Diferencialinių lygčių srityje dirba P. Golokvoščius (k) ir A. Stupelis (a).

Funke'ne analize domisi B. Kvedaras (k).

Matematinio programavimo srityje dirba E. Vilkas (k) kurio domisi lošimų teorija.

Iš minėtų matematikų apie dvidešimt dalyvavo kongrese. Didelę jų dalį darė pranešimus, iš kurių kelis turėjau progos pats girdėti. Iš suminėtu matematikų apie pusę dirba universitete, kita pusė — akademijoje.

Kongresas baigiasi

Uždaromas kongreso posėdis įvyko universiteto iškilmų salėje. Pristatytas naujasis tarp tautinės matematikų sąjungos pirmininkas prancūzas Henri Cartan. Prancūzų matematikų sąjunga taip pat perdavė kvietimą sekantį kongresą ruošti Ničeje. Kvietimas priimtas entuziastišku plojimu.

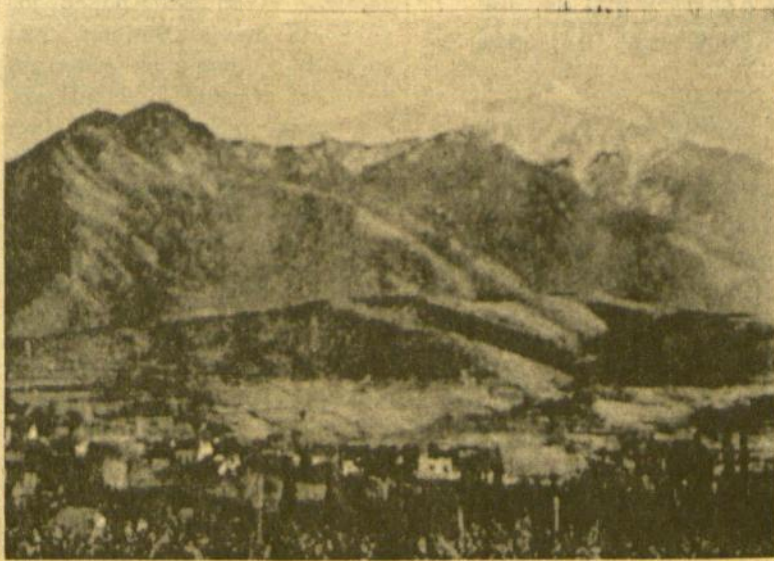
Posėdžio gale įvykęs incidentas yra simboliškas. Kongreso metu žinių iš spaudos maža buvo galima gauti, nes Maskvoje pricina tik komunistinė spauda (pavyzdžiui, neįmanoma gauti nei "New York Times" užjūrio laidos). Nesant laikraščių, labai greitai kursavo tūkri ir netikri gandai. Vienas iš tokių gandų

buvo toks: grupė matematikų ruoš anti kažkokią deklaraciją - demonstraciją prieš Vietnamo karą. Atrodo, kad kongreso rengimo komitetas kokio viešo incidento bijojo, juo labiau, kad demonstracija gal pasakytų ne vien tik prieš JAV politiką Vietname, bet ir prieš minties laisvės užslopinimą Rusijoje, bei Rusijos įsikišimą į Vengrijos riklimą, kaip tai padarė Smalio savo spaudos konferencijoje ant universiteto laiptų. Štai posėdžio gale pirmininkaujantis I. Z. Petrovsk' duoda žodį naujam pirmininkui H. Cartan, kurio savo žodžio atsako. Tuo pačiu metu iš publikos ateina raštelis, kuriuo prie mikrofono kviečiamas Feldman (Smale kolega iš Berkeley). Petrovski, nujausdamas, kad čia gali būti kokia nors deklaracija, posėdį skubiai uždaro, įsitikinęs, kad tuo išvengė tarptautinio incidento. Tuo tarpu lapelio istorija visai kitokia — lapelis siustas dėl to, kad Feldmanui reikėjo pakeisti lėktuvo bilietą...

Rugpjūčio 26 d. popietę vėl renkamės į Kremliaus kongresų rūmus uždaramajam banketui. Čia stalai linksta nuo valgių ir gėrimų. Banketas reprezentacinis — užsieniečiams pakvietimai nemokamai, o rusams matematikams įėjimas po šešis rublius — nemažai pinigai jauniesiems matematikams. Į universitetą grįžtam jau saule leidžiantis. Vakare traukiniu važiuojame į Leningradą trijų dienų ekskursijai. Iš ten — vėl traukiniu į Helsinkį, kur, apžiūrėję šį gražų miestą, skrisime į Copenhagą. O iš ten — new Yorkas, Chicago — ir namai.

Michael de Cuxa vienuolyno kietas.

Idiliškas Prades miestelis kalnų papėdėje.

PRADES - MUZIKOS IR MENO JUNGINYS

B. CIPLIAUSKAITE

Nuo ispanų pilietinio karo laikų Prades vardas siejamas su Pablo Casals ir jo koncertais. Čia jis prisiglaudė, besitraukdamas iš Ispanijos, čia jis buvo pažadėjęs daugiau niekad nebegroti; čia jis po eilės metų šį pažadą sulaužė ir suorganizavo pirmąjį muzikos festivalą. Prades kiekvienais metais lėpos pabaigoj sutraukia muzikantų, kelių savačių bėgyje šiam užsūndusiam, saulės spindulių prisipildžiusiam miestukyje net ir lyginamąją kalbotyrą būtų galima studijuoti.

Pasislėpęs tarp kalnų ir kalnelių, šimtais vingių atsiskyręs nuo jūros pakrantės, pakvėpęs benokstančiais persikais bei anasais, Prades yra nuo seniai pažįstamas ir kaip įvairių vandens kurortų centras. Už 7 km. nuo jo esantis Molit-les-Bains sutraukia savo odą pagražint, atjaunint ar išgydyt trokštančius. Ten apsisūtoja ir visi festivalin nuvažiuojantys solistai; ten tūno ir Casals namukas, pasislėpęs nuo triukšmo. Pasukęs 10 km. į kitą pusę, Vernet-les-Bains siūlo paguoda kenčiantiems nuo skilvio sutrikimų; dar toliau pavažiavus, atrandamos reumatizmo skausmus palengvinančios versmės. Visuose juose viešpatauja neišpasakyta ramybė, iš visu veda dešimties takų pasivaikščiojimams tarp miškų ir sodų. Gi kalnų viršūnės mėgstantys turi progos "jeep'u" užvažiuoti į aukščiausią keterą — Canigou, kuri paprasta mašina nebepraeinama.

Dar įdomesnės Prades apylinkės savo romantiškoms bažnyčiomis bei vienuolynais, savo

viduramžiškais kaimeliais su kreivomis, stambiais akmenimis grįstomis gatvelėmis, savo liaudies skulptūrų primenančiais šventaisiais. Ir patiems Prades koncertams savotiškos atmosferos teikia bažnyčia, kurioj jie atliekami — atrodo, lyg visa atidžiai stebėtų didingas 17 a. šv. Mykolas nuo pagrindinio altoriaus. Kiekvienas kaimelis turi savo "specialybę" ar "stebuklą". Taip, pavyzdžiui, Eus neturi nei vienos net kreivos gatvelės — ten tik laiptai ar pakriaušės, bet jo gyventojai saikos turintys privilegiją nematyti nei vienos d'enos be saulės.

Daugiausia lankytojų sutraukia St. Michel de Cuxa, X—XI a. vienuolynas, kurio dalis buvo nupirktas amerikiečių ir pergabenta į New Yorko "Cloisters". (Vietiniai gyventojai ir dabar dar už tai ant amerikonių dantį griežia.) Išlikusi jo pusė byloja apie paminklinę šio architektūrinio paminklo didybę; jo ruosvo marmuro kolonos su orientalinėmis skulptūromis lankytoją perkelia į beveik magišką pasaulį; jo kripta, kur ant vieno pilioriaus, lyg milžiniško grybo, matyti besiremiantis visa bažnyčia, iššaukia nuostabą ir kviečia susimastyti.

Lygiai taip pat įdomus ir kitas maždaug tuo pačiu laiku išaugęs jau gerokai aukštesnės valandomis galima studijuoti kolonų kapitelių skulptūras, stebėtis penkių absidžių harmonija, gėrėtis bendru viso miško rimtyje paskendusio vieneto

vaizdu, jei netingima dar aukščiau užsikarti į kalną.

Negalima neaplinkyti, ten būnant, nei Serrabone, panašiai kalno keteroj užtūpdytos, bet jau daug toliau pažengusioj griuvėsių stadijoj bažnyčios iš to paties šimtmečio. Išlikus ten tik mažytė pagrindinio pastato dalis, tačiau jos alabastro kolonos tokios lengvutės, tokios turtingos skulptūromis, kad patiešna visą nuovargį iki jos kopiant.

Prades tik 40 km. nuo Perpignan, žymaus meno, kultūros, istorijos centro, kurį betgi patartina aplankyti atskirai, nes ten net ir keletos dienų neužtenka nors kiek su juo susipažinti. Tai Roussillon — o kartu ir prancūziškos Katalonijos — sostinė, įdomi ir savo žmonėmis bei jų kalba. Garsus Roussillon ir savo vaisiais, geri ten visi vietiniai vynai; tik virtuvės mažiau rafinuota, negu tikra prancūziškoji: paprasta kaip ir jo žmonės.

Festivalio metu — dvi savaites — visas miestukas virte verda. Koncertai būna kas vakarą, ir visuomet sutraukia eilę pagarsėjusių solistų, kaip, pavyzdžiui, šimet David Oistrakh, Wilhelm Kempff, Sandor Vegh, Mieczyslaw Horszowski, Julius Katchen. Žinoma, niekad

netrūksta paties Casals, kuris nežiūrint savo devyniasdešimties metų, smilų dar labai tvirtai rankoj laiko ir su dideliu įsijautimu valdo, kuris pats sustato festivalio programą, parenka kviestinus solistus. Jo namuose vyksta ir dalis repeticijų; kitos atliekamos Prades bažnyčioje, taip kad visur norint būti, nuolat reikia naudotis tarp Molit ir Prades kursuojančiu autobusu. Tuo laiku "auto-stop" ten virsta labai normaliu reiškiniumi. Koncerto pertraukų metu ar jam pasibaigus, visi išsisklaido po aikštę ir, gurksnodami vyną, žiūrėdami į apšviestą XIII a. varpinę, dalinasi įspūdžiais. Ir taip gimsta naujos pažintys, naujos draugystės, nes visus jungia vienas bendras jausmas: meilė muzikai ir grožiui, pagarba šiuos festivalius įgalinčiam Maestro, noras juose rasti pilnutinį džiaugsmą.

TELEVIZIJAS:
paprastas ir spalvotas nebrangiai talsau. Už patarnavimą vietoj \$3, už dirbtuvės darbą \$10 ir daly. Pasiteiraukite apie naujas.

J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

GR 6-7777

24 hour towing service

Karosijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING BODY AND FENDER WORK PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS CESAS

4 1/2%

5%

current dividend on investment bonus
4 1/2% DIVIDENDU MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4 1/2% dividendų kas pusmetį ir dar išmokama po 1/2% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632
Valandos: Pirmad., Antradi., Penktadi., Šeštadi., 9 v. r. iki 4:30 v. p. p. Trečiadi. uždaryta: Ketvirtadi., 9 v. r. iki 8 v. v.

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)

Sav. DAN LIUTIKAS

NAUJU PARDAVIMAS — VARTOJAMU TAISYMAS

GREITAS patarnavimas — GARANTUOJA — KREDITAS

2422 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471-2446

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILL. 60636

TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdžiai, saugiai ir pelningai įan virš 41 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama, palyginamai, aukštą dividendą. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stipriais finansiniais ir teikti pačius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo reikmėms.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedame darbams ir finansais, kad galėtume pasiekti geresnį gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš \$55,500,000.00 turto įstaigą.

JOHN PAKEL, direktorių tarybos ir bendrovės prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance

- Sell and redeem U.S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms
- for your organization meetings (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special

- money order checks. No service charge to members
- U.S. Postal Stamps
- Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
TUESDAY 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY Closed All Day
THURSDAY 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

ANDRÉ GIDE

KUN. DR. POVILAS RAGAŽINSKAS, Kolumbija

Kai sustojama prie André Gide, jam žaidimų žėdais papuošto antkapio ir įsimastoma į tos asmenybės gily vadaus gyvenimą, jo blaškymąsi, nejučiomis prisartiname prie kito paminklo — Kauno Karo muziejaus sodelyje, prie poetės Salomėjos Nėries kapo — kurį vasaros metu, Vilniaus radijo pranešimu, dengia Lietuvos laukuose išaugusių rugių žolės šešėliai... Klausima: koks ir kodėl toks didelis tų sielų panašumas? Yra lavinių, kad tie du asmenys yra susitikę Paryžiuje, ir kad jie retkarčiais pasikeisdavę laisvomis. Tai galima įžiūrėti Andre Gide, kai kuriuose raštų posakiuose, ir tai stipriai jaučiama pačios Salomėjos Nėries poezijoje... Tas šokių žaidimų posakis "Be bažnyčios, be altoriaus, be sumainymo žiedų" yra paraidinė vieno André Gide išsireiškimo kopija... O tokių, kone nuoseklių kopijų galima būtų ir daugiau surasti poetės kūryboje. Tačiau viena yra tikra, kad André Gide į poetės Salomėjos Nėries gyvenimą ir jos kūrybą turėjo labai didelį įtaką. Tad stabtelkime kiek ilgiau prie paties įtakingojo.

Daugiau kaip prieš 15 metų, 1951 vasario 19 d. mirė prancūzų rašytojas André Gide, pragyvenęs maždaug 82 pavasarius. Kada yra minimi garsieji 20 amžiaus literatūros atstovai, tai joje eilėje visuomet turi figūruoti André Gide vardas. Jis priklauso anieš didiesiems, kurie iš 19 šimtmečio prasiveržė į 20 ir tarp savo gyvento laikotarpio ir šių dienų pastatė vientisą dvasinio ir intelektualinio gyvenimo tiltą. André Gide gyvenime ir kūryboje atsispindi visos mūsų epochos Europos vidurinio gyvenimo vyksmas ir jo vystymasis. André Gide perėjo visas literatūros kūrybos kryptis, visus tos kūrybos žanrus, pradėdamas religiniu misticizmu ir baigiant humanistiniu racionalizmu. Tai, kad André Gide kūryba yra labai turininga ir labai daug pasakanti, ir tas jos įvairumas vėlesnėms kartoms turės labai daug įtakos ir, reikia manyti, daugeliui asmenų duos progos gilios literatūrinės, filosofinės, psichologinės ir net politinės studijos.

Pirmieji André Gide veikalai yra parašyti didelėje misticizmo įtakoje. Tuo metu jis buvo gilioje savo motinos įtakoje, kuri, kaip normandietė, buvo labai gili katalikė ir kuriai po tėvo mirties buvo patikėtas visas šūnas auklėjimas. Tėvas buvo kilęs iš Uzet, hugenotas, dirbęs pradžioje kaip teisės profesorius Grenoblio universitete ir vėliau Paryžiuje. Šalia savo tiesioginių pareigų mėgo ir literatūrinį darbą. Jis perteikė savo sūnui racionalistinį ir gilų satyrinį mentalitetą. André Gide 1895 metais vedęs savo broliu Madeleine Rondeau, parašė šia prasme veikalą **Paludes**. Tai yra ne kas kita, kaip gili satyra, kuria jis išjuokia savo literatūrinio gyvenimo praeitį ir simbolistinių rašytojų aplinką Paryžiuje.

Taip pat André Gide kiti veikalai buvo labai tendencingi, asmeninio pobūdžio ir turėjo labai menką pasisekimą visuomenėje. Pajutęs savęs neįvertinimą ir net plačios publikos nepatinkančią, André Gide 1903 metais nutaria daugiau neberašyti grožinės literatūros veikalų. Jis dabar virsta kritiku ir perima redaguoti literatūros skyrių viename svarbiausių Paryžiaus dienraščių.

Kiti jo gyvenimo metai yra

pašvenčiami jau grynai literatūrinei kritikai. 1909 metais André Gide drauge su Paul Claudel, Jean Schlumberger ir Jacques Copeau pradeda leisti mėnesinį žurnalą "Nouvelle Revue Française", kuris iki 1940 metų l'ko svarbiausiu Prancūzijos literatūros klestėjimo liudininku. Jo pirmuose numeruose pasirodė André Gide veikalas "La Porte étroite", kuriame rašytojas nagrinėja asketinių auklėjimų ir nurodo kraštutinio misticizmo pavojus, į kurį jis savo jaunystėje buvo patekęs.

Šalia savo tiesioginio darbo, kaip literatūros kritiko, André Gide, nežiūrind savo ankstyvesnio pasiryžimo nieko neraišyti, parašė visą eilę ryškių šio šimtmečio literatūros kūrinių — romanų. 1911 metais pasirodė jo "Les Caves du Vatican". Šiuo savo kūriniu André Gides sudavė stiprų smūgį visiems iracionaliems judėjimams meno srityje, kurie nuo F. Kafkos laikų, ir iš viso nuo perdėto tikralizmo buvo labai persunkę visą Europos literatūrą. Nežiūrint, kad pats André Gide atsisakė šį savo kūrinių vadinti romanu ir jį traktavo kaip kokią apysakaitę, bet tame stipriame literatūros veikalė randami visi, ir tai atbaigti, romano formos reiš-

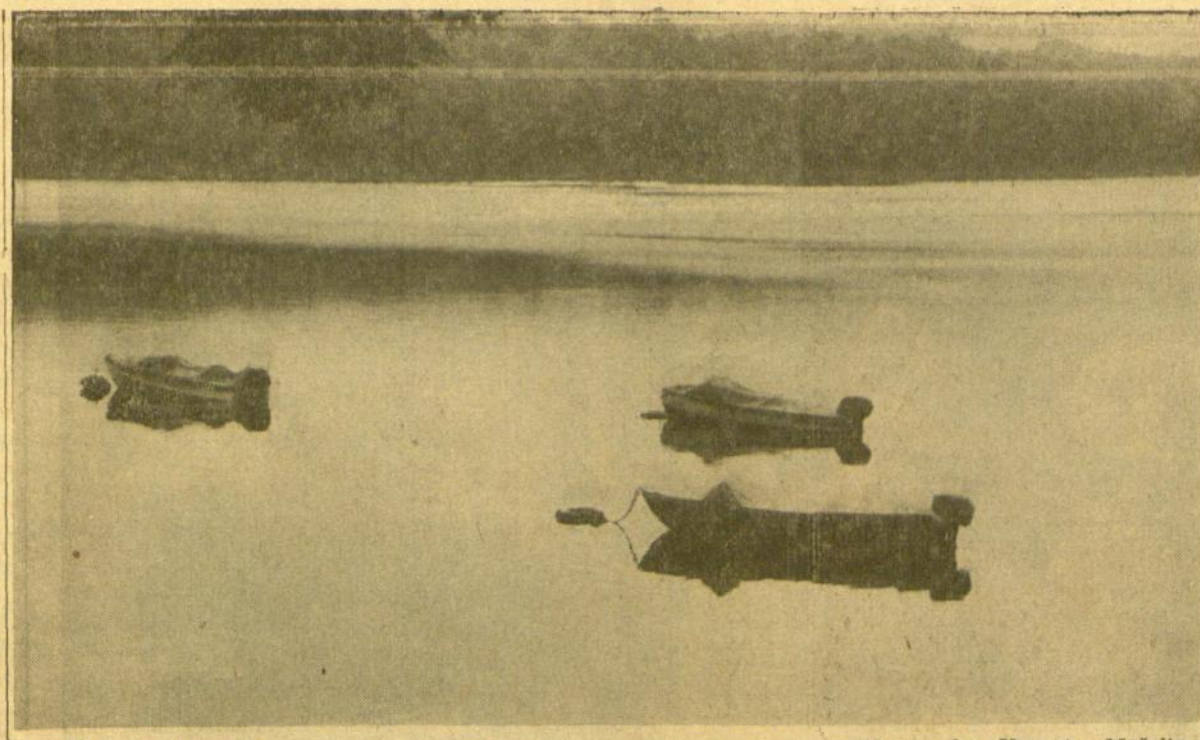

André Gide

kalavimai. Veikalas persunktas dideliu individualizmu.

Pirmojo pasaulinio karo metu André Gide dirbo prancūzų ir belgų pabėgėlių šelpimo skyriuje. Ryšium su tuo 1925 metais pasirodė jo studija seksualinio gyvenimo klausimu, kuri Europoje išaukė tikrą skandalą ir visų literatūros krypčių atstovų buvo pasmerkta, bet, nežiūrind to, André Gide netiesioginė įtaka plačioje Europos visuomenėje liko labai didelė. Jo romanas "La Symphonie Pastorale" pasirodė tuojau po Pirmojo pasaulinio karo ir, paverstas filmu, su tokiomis garsumais kaip Michele Morgan ir Pierre Blanchard, susilaukė pasaulinio pasisekimo. André Gide, kelionė į Afriką ir kontaktas su kolonijū gyvenimu buvo labai reikšmingas jo kūrybai. Jis ten parašė veikalus — "Voyage au Congo" ir "Le Retour du Tchad". Čia rašytojas labai smarkiai puola kolonijū išnaudojimo metodus. Šios abi knygos sukėlė didelę sensaciją ir išaukė nemažesnę polemiką. Dar autoriui tebesant kolonijoje, pasirodė jo labai stiprus romanas "Les Faux Monnayeurs", kuriame parašyti jis pašventė visą eilę metų. Šioje knygoje, kuria jau pats autorius pavadino romanu, vaizduojamas kai kurių berniukų likimas, turįs ryšio su pinigų suklastojimu ir tuo pačiu nusakomas buržuazinio pasaulio didelis smukimas. Taip pat beveik tuo pačiu laiku jis atspausdino savo autobiografiją "Si Le Grain ne meurt".

Įvairūs kraštutinumai prartinomi André Gide prie komunizmo. Todėl vėlesniuose jo veikaluose jau vyrauja stipri socialistinė dvasia. Romanas "Genevieve" yra lyg ir tąsa jo anks-

Ankstybas rytmetis

Nuotrauka Vytauto Maželio

J. CONRADAS LIETUVIS?

tyvesnių romanų, kaip "L'Ecole des Femmes" ir "Robert", ir vaizduoja vieną laisvosios meilės mergaitę. Autorius tos rūšies meilę panaudoja čia pasiūlymui iš krikščioniškos santuokos. Kraštutiniame André Gide nusistatyme prieš buržuazinę visuomenę gimsta jo platininė meilė Sovietų Sąjungai, kurią iki tol jis tepažino tik iš propagandinių lapelių. Jo simpatijos komunizmui išsisklaido, kai pats turi progos pakeliauti po sovietinę Rusiją.

Antrąjį pasaulinį karą André Gide praleidžia Šiaurės Afrikoje, kalbėdamas į prancūzų tauką per Tuniso radiją. Požeminis prancūzų tautos judėjimas gaudyte gaudys jo žodžius ir skelbia nelegaliuose laikraščiuose su didžausiu pasisekimu. Vos tik Šiaurės Afrika patenka į sąjungininkų rankas, André Gide steigia naują literatūros žurnalą "Fontaine", po to, kai jo paties įkurto "Nouvelle Revue Française" buvo pavadintas tautos išdaviku. Tik ką išlaisvintame Paryžiuje buvo vaidinami jo išversti Shakespeare veikalai "Hamletas" ir "Antonijs ir Kleopatra" su dideliu pasisekimu. Tai, kad buvo suvaidintas jo dramatiškas vienas F. Kafkos romanas "Le Procès". Kai kurios jo dramos, kaip "Saul" ir "Oedipe", ir kai kurios biografinės studijos apie Baudelaire, Mellarmė, Nietzsche, Péguy ir Dostojevskį atbaigė jo literatūrinę kūrybą, už kurią jam 1947 metais buvo suteikta Nobelio literatūros premija.

Turind prieš akis André Gide veikimo plotą, jo visuomeninę veiklą, jo sunkiai išskaičiuojamus literatūros kūrinius, neįmanoma laikrašty išsamiai aptarti jo taip šakotos asmenybės, ypač kai pats jo gyvenimas yra pilnas prieštaravimų ir nenuoseklumų. Tačiau bene pagrindinis André Gide rašymo ir gyvenimo bruožas, tur būt, glūdės jo antidogmatiniame nusistatyme, kuris labai aiškiai atsispindi jo dienoraštyje, rašytame su visu kruopštumu ir nuosirdumu daugiau kaip 50 metų. Vienoje vietoje jis ten sako: "Baimė būti negarbingu trukdo man rašyti". Jo dienoraščiai atskleidžia skaitytojui taip pat rašytojo įsimastymą ir religinį bei etinį gyvenimą ir pateikia daug klausimų jo nusistovėjusios politikos problemose... Nežiūrint jo politinių suolių, jo nuolatinio blaškymosi, André Gide visuomet liko pavyzdingas pilietis, klasinis Prancūzijos liberalas, diktatūros ir prievartos priešas, perėjęs visas literatūros ir filosofijos kryptis ir nei prie vienos nesustojęs, netapęs aklu jos šalininku. André Gide priklausė prie tų retų asmenybių, kurie negali pasakyti "ne", jei jų sąžinė kitaip jiems diktuoja. Jis paneigė jo metų labai vyraujančią buržuaziją, perdėta religinį misticizmą, fašizmą, imperializmą ir komunizmą. Jis sa-

šis pasaulinio masto kūrėjas, rašęs anglų kalba, priskaitomas prie žymiausių anglų naujausių laikų romantikų.

Tiek Lietuvių enciklopedijoje, tiek visur kitur teko skaityti ir girdėti, kad jis lenkų kilmės. Patys lenkai, suprantama, neatsisako tos garbės.

Prieš kurį laiką pateko man į rankas A. C. Ward "Twentieth Century English Literature. 1901—1960". Ten radau sekančią sakinį: "Apollo Korzeniowski (J. Conrado tėvas) was a temperamental member of an impoverished Lithuanian family".

Man atrodo, kad A. C. Ward neišlaužė tos žinios iš piršto, nes, tikriausia, daugiau girdėjęs apie lenkus negu lietuvius.

CONRAD

vo veikaluose sakė tik tiesą, kurią jautė; bet ar jo jautimas buvo objektyvus, tai jau čia kitas klausimas. Vis dėlto būsimieji istorijos amžiai, kada kalbės apie literatūros praeitį, visuomet turės suminėti ir André Gide vardą, kaip vieną geriausių formos atžvilgiu rašyto žodžio menininkų.

APDRAUDŲ AGENTŪRA:
namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir bizno. Patogios išsimokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

DEKORAVIMAS
IS VIDAUS IR IS LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi.
J. RUDIS Tel. Cliffs 4-1050

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS. 4065 Archer Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

Jis, matyt, kur nors užtikęs šaltinį, kuris nurodo tėvo lietuvišką kilmę. Ukrainoje galėję būti eilė lietuvių bajorų, kurie vedė lenkas, kaip kad atsitiko ir su Conrado tėvu, kuris vedė mergaitę Bobrowski.

Kaip ten bebūtų, vardan tiesos, reiktų ir mums atkreipti dėmesį į rašytojo tėvus, pasidairyti šaltinių, kurie patvirtintų anglo teigimą. Jeigu mūsų mokslininkai turi žinių apie šį reikalą, būtų malonu, kad jie pasidalintų savo žiniomis plačiau.
R. Spl.

MOVING
Apdraustas perkraustymas
Ivairių atstumų
A. VILIMAS
3415 So. Litanica Avenue
Tel. FRontier 6-1882

10% 20% 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilių pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois 60642
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniai ir sekmadieniai nuo 8.30 iki 9.30 val. ryto. Vakarašis pirmadienis 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEmlack 4-2413
7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

PERKRAUSTAU
baldus arti ir toli.
ALBINAS BENIULIS,
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083

Lituanistikos mokykloms
DR. V. SRUOGIENES
Lietuvos istorija,
vienintelis šiuo metu Lietuvos istorijos vadovėlis mūsų mokykloms, jau išėjęs iš spaudos ir gaunamas Drauge ir pas visus lietuviškų knygų platintojus. Vadovėlis perredaguotas, pertvarkytas, papildytas ir gausiai iliustruotas, aprūpintas žemėlapiais ir gausia šaltinių medžiaga, ypač pritaikytas mūsų mokyklų darbo sąlygoms. 414 psl., kietuose viršeliuose, kaina \$6.00.

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Restoranas Neringa
LIETUVISKI IR AMERIKONISKI VALGAI
2632 West 71st St.,
Telef. — 778-9359
Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto iki 8 v. v. Sekm. nuo 9v.r. iki 8 v.v. sav. Teresė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

• Asyžiuje, Italijoje, baigėsi Krikščioniškųjų studijų dvidešimt ketvirtieji kursai, kuriuose buvo nagrinėjama tema "Žmonijos susirinkimas". Kursai prasidėjo rugpjūčio 23 dieną ir juose dalyvavo daugiau kaip 2,000 dalyvių. Žymūs kalbėtojai plačiai nagrinėjo krikščioniškojo humanizmo apraiškas pasaulyje ir krikščionių santykius su kitais tikinčiais ir netikinčiais — ateistais. Paskutinę uždaromąją paskaitą skaityė Milano arkivyskupas kardinolas Jonas Colombo, išskeldamas Vatikano II

jo Bažnyčios susirinkimo reikšmę. "Vatikano II-sis susimas — kalbėjo kardinolas — mūsų laikų istorijoje bus vadinamas ne tik "Bažnyčios susirinkimas", bet ir "Žmonijos susirinkimas". Jame iš tiesų buvo plačiausiai liečiamas žmogus kaip katalikas, kaip krikščionis, kaip tikintis ir pagaliau kaip žmogus visoje savo asmenybės esmėje ir amžnybės realybėje..."

* Ne tai svarbu, ar mūsų darbai bus daugiau ar mažiau pasisekę, bet tai, kad, baigdami šį gyvenimą, galėtume pasakyti: dariau, ką galėjau.
— Louis Pasteur

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TEYS MODERNISKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYCIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2448 West 63rd STREET
Telef. PRospect 8-0833 PRospect 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
THYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTRA AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pašrinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4848 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. OOmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
8319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1133 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

Akademines Prošvaistės

Lėdžia Lietuvos Studentų Sąjunga

Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademines Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. "Akademines Prošvaistės" išleina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį.

Pasaulio lietuvių studentų atstovybė

Noras įkurti Pasaulio lietuvių studentų atstovybę atsirado kartu su intencijomis įkurti Studentų sąjungas atskirose šalyse, kur susibūrė didesni skaičiai lietuvių studentų. Šis noras vis artėjo įgyvendinimui, ir, rodos, prieš dešimt metų JAV-ly ir Vokietijos Studentų lietuvių sąjungos šia kryptimi pakeitė PLSA statutų projektus. Nei vienas, nei kitas nuosprendis nebuvo priimtas. Taigi reikalingas pasiliko neužgastas ir neišskus, iki Janimo metu ir Janimo kongrese buvo sudarytos sąlygos galutinai patvirtinti PLSA-bės d'ėja ant tv'rto pažnečių ir sutarimo pagrindų.

Australijos, Vokietijos ir JAV-ly Lietuvos studentų sąjungų centrines valdybos ar jų atstovai atvyko kongresui, pasirodė rimtai pasvarstyti PLSA-bės įkūrimo galimybes. Vytauto Kamanto laiškas ir dr. Algirdo Budreckio straipsniai padėjo studentams savo nuomones išryškinti. Kada susitkome prieš kongresinę stovyklą, tai jau turėjome pagrindus tolimesnėms svarstymams. Vos pradėjus tartis, pasirodė nuostabus nuomonių panašumas, ir užtat pačioje prieš kongresinę stovyklą galėjome jau surašyti PLSA-bės įstatus, kuriuos su smulkiais pataisymais priėmėme uždarame posėdyje Janimo kongreso metu.

Atvykusių studentų atstovų nuomonės sutapo tr'jų svarbių punktų atžvilgiu. Būtent: PLSA-bė yra autonomiškas orga-

nizacinis vienetas, nepriklausantis PLB-nei, kurią jis pilna širdim remia ir kuriai jis yra dėkingas už sudarytas sąlygas PLSA-bės atkūrimui. Antra, PLSA-bė nereikia atskiros valdybos, kuri d'ktuotų kitų kraštų atstovams. Ir trečia, PLSA-bės įstatuose sudaryta struktūra atsižvelgtų į tamprios komunikacijos svarbą.

Visi tie norai yra įkūnyti dabartiniuose PLSA-bės įstatuose, ir jaučiame, kad plačiame pasaulyje barstę lietuvių studentai dabar tur struktūrinius r'imus, kuriais pasinaudodami, lengviau pasikeisim svarbiomis žiniomis ir kuriuose išspręsim mums svarbias problemas bei ždavinius.

JAV-ly atstovė PLSA-bėje yra Rūta Domarkaitė, Lietuvos studentų sąjungos Tarptautinio skyriaus vedėja.

Kęstutis Paulius Žygas

— o —

Dovanos be ydų

— Mano sesuo nutraukė ryšius su sužadėtinium, nes jis turi daug ydų.

— Tad jam gražino žiedą ir dovanas?

— Ne: dovanos yra be priekaištų.

Kuris kurį įtikina? Kun. Ged. Kijauskas, SJ (kairėje) ir LSS pirmininkas Kęst. Žygas. Nuotrauka Ged. Naujokaicio

16-TAS VISUOTINIS LSS SUVAŽIAVIMAS

16-tas visuotinis LSS suvažiavimas šiais metais vyks Toronte Royal York viešbutyje, per Padėkos savaitgalį. Royal York viešbutis yra pats didžiausias ir vienas iš gražiausių visų Britų Imperijoje. Rengimo komitetas jau seniai dirba ir suvažiavimo pasisiekimas garantuotas. Programos bendra eiga jau nustatyta. Atrodo, kad bus ypatingai įdomi, naudanga ir linksma. Suvažiavimas prasidės, kaip visada, Padėkos dieną, tik šiais metais bus daug naujų priedų, kurie padarys 16-tąjį suvažiavimą istoriniu. Bus daugiau diskusinių būrelių, bus "au go go" šokiai kartu su LSS "au go go girls" (ir kyla gandas, kad net mūsų pirmininkas — KPŽ tarp jų šoks). Taip pat Algis Rukšėnas žadėjo pristatyti savo humoro parodą penktadienio vakaro programoje. Uždarymo programą atliks Šicagos Antrasis Kaimas. Šiais metais dar bus gražus priedas — mūsų suvažiavime įvyks šiaurės Amerikos Lietuvos jaunimo metų uždarymas.

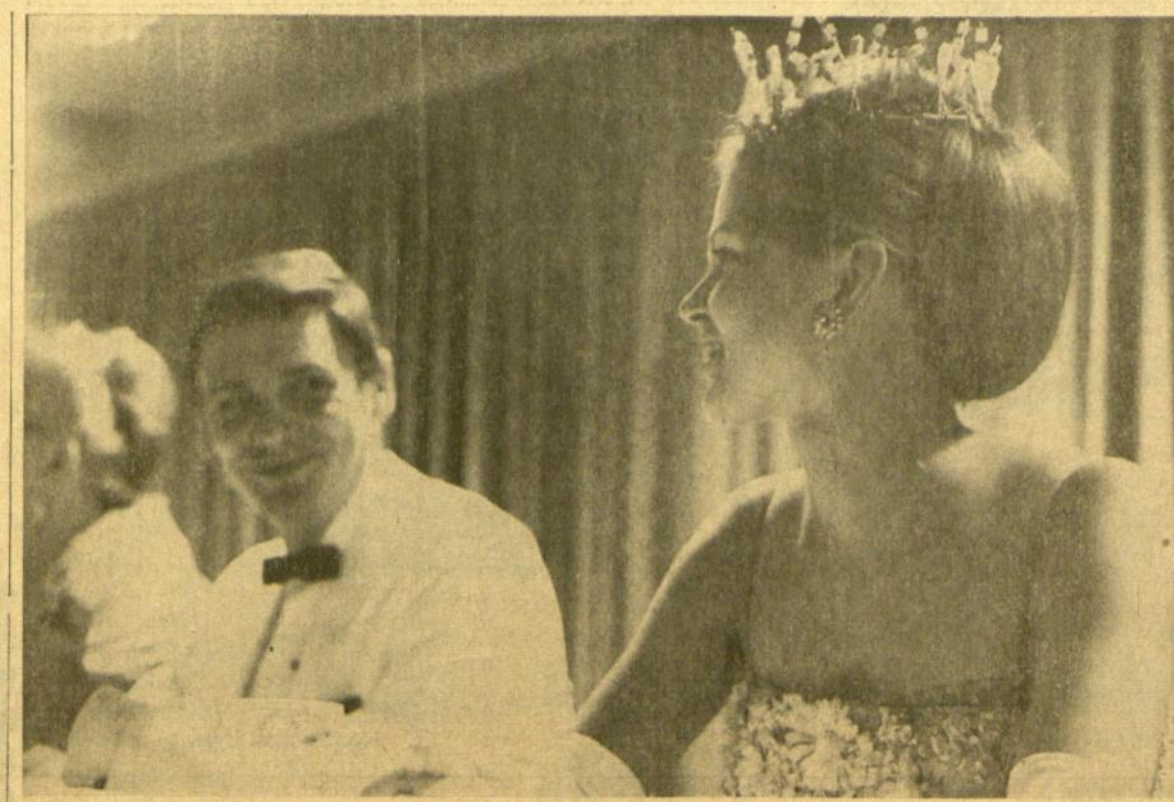
Jaunimo metų uždarymas ir Antrojo Kaimo pasirodymas įvyks Royal York viešbutyje Canadian kambary, kuris laikomas gražiausiu ir moderniausiu visų Kanadoj. Visi kviečiami dalyvauti, pasilinksmiti ir sustiprinti lietuvių studentų veiklą. **Audrius Šileika**

SPEKTAKLIS ŽUVUSIAM RAŠYTOJUI ATMINTI

Prieš penkerius metus, rugsėjo 11 d., grįždamas iš Santaros - Šviesos suvažiavimo, Antanas Skėma žuvo automobilio katastrofoje drauge su Jurgiu Jaks - Tyriu ir studente Judita Audėnaite.

Zuvusio rašytojo minėjimo vakarą šiemetiname Santaros - Šviesos suvažiavime Tabor farmoje Mich., rugsėjo 10 d. pradėjo Jurgis Blekaitis, keliais bruožais anibūdindamas Antaną Skėmą, kaip aktorių, režisierių ir rašytoją.

Tada ant tų pačių kuklių (per kuklių, tiesą sakant — galėtų būti įrengta pastovi, dailėsnė estradėlė) pastolų, ant kurių prieš penkerius metus Antanas Skėma žuvo automobilio katinį vaidmenį Kosto Ostrausko "Pypkėje", suėjo "Sventosios Ingos" dalyviai. Šia proga juos tektų išvardinti: Režisavo ir Ingos vaidmenį atliko Dalia

Kieno tas reikšmingas žvilgsnis į Jaunimo kongreso grožio karaliaitę?

Nuotrauka Ged. Naujokaicio

Jie rūpinsis studentų suvažiavimo pasisiekimu

Suvažiavimo Rengimo komitetas šiais metais yra sudarytas iš labai patyrusių ir įdomių žmonių. Visi yra visuomenininkai ir veikėjai. Komitetą sudaro: Vida Tamulaitytė, Aldona Šapokaitė, Arūnas Dailys, o p'rimininkauja Audrius Šileika. Kartu su Rengimo komitetu bendradarbiauja Giedrė Rinkūnaitė, Dalia Škrinskaitė ir Laima Šveždaitė.

Suvažiavimo rengimo p'rimininkas — Audrius Šileika, studijuoja biochemiją Toronto universitete. Paskutinius dvejus metus jis buvo Toronto LSS skyriaus pirmininkas, labai stiprinęs šio skyriaus veiklą. Jis buvo ir Kanados Lietuvos jaunimo kongreso rengimo komiteto p'rimininkas, šiuo kongresu atidaręs Pasaulio lietuvių jaunimo metus. Pasisiekimas kanadiško kongreso parodė šileikos sugebėjimą suvažiavimus rengti. Taip pat Audrius Šileika buvo Pasaulio lietuvių jauni-

mo kongreso ir Kanados Krašto valdybos Jaunimo sekcijos narys.

Vida Tamulaitytė, Spaudos ir informacijos reikalų tvarkytoja, taip pat yra patyrus tamedarbe. Jinai yra aktyvi studentų ateitininkų tarpe ir aplamai Toronto visuomenėje. Vida baigė "Speech Therapy" ir dabar dirba mokydama nebylius vaikus. Jinai taip pat yra Kanados Krašto valdybos Jaunimo sekcijos narė, su labai dideliu pasisiekimu pravedusi jaunųjų poetų vakarą Toronte š. m. gegužės mėn.

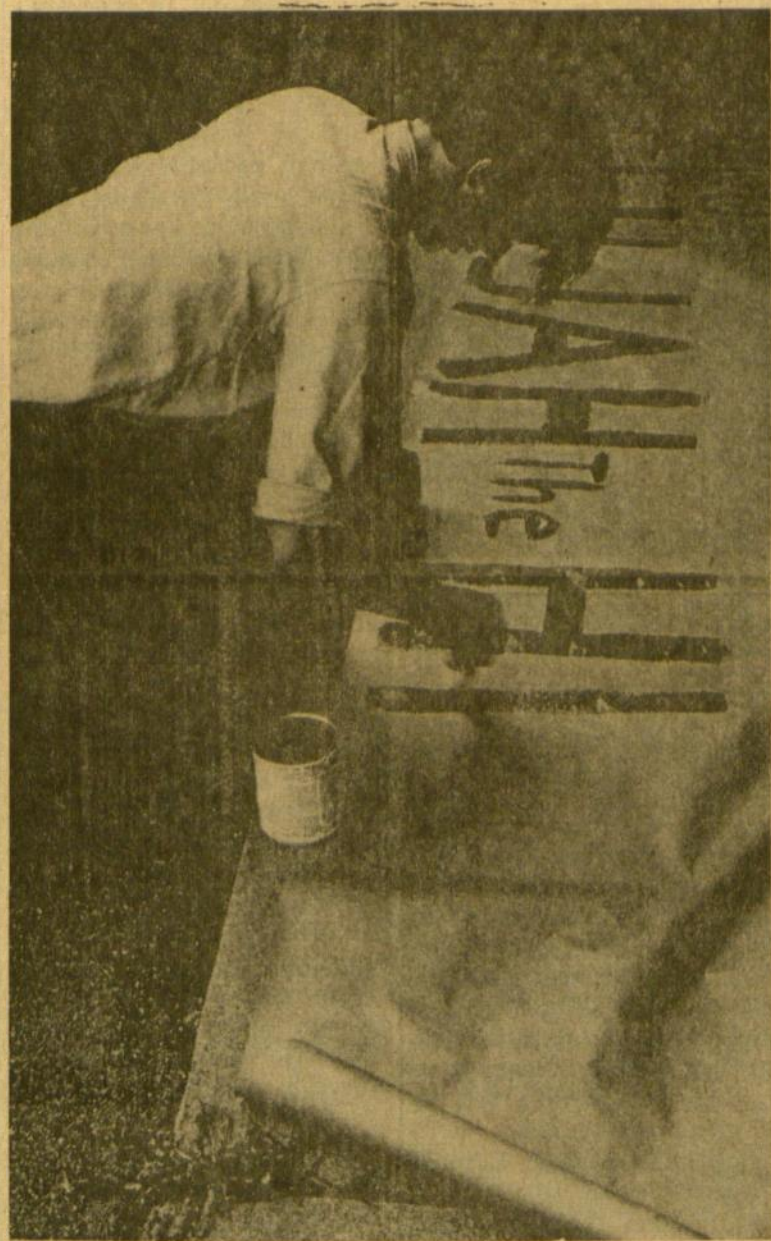
Trečia komiteto narė — Aldona Šapokaitė irgi yra labai gerai žinoma visuomenininkė. Aldona yra baigusi odontologiją ir, taip kaip ir Vida, yra ateitininkė. Aldona suvažiavimo registracijos vadovė. Jinai yra gerai žinoma kaip įvairių rengimų komitetų narė ir labai patyrus vesti tokią didelį darbą.

Arūnas Dailys yra irgi baigęs odontologiją. J'sai gerai žinomas Skautų akademikų veikėjas ir Toronto "Varpo" choro valdybos narys. Arūnas bus atsakingas svečių priėmimo reikalais.

Kiti Komiteto bendradarbiai taip pat yra gerai pažįstami. Giedrė Rinkūnaitė yra Kanados Krašto valdybos Jaunimo sekcijos pirmininkė, bei buvo Kanados ir Pasaulio Lietuvos jaunimo kongresų Rengimų komiteto narė. Dalia Škrinskaitė yra muzikologė ir visuomenininkė. Laima Šveždaitė yra jauna poetė.

Matyti, kad šešiolikto LSS suvažiavimo rengimo komitetas

yra ypatingai stiprus ir darbe patyręs. Tad ir būsiamas suvažiavimas tegali būti tik vienas didelis pasisiekimas. **A. M.**

Kažin kuriai paskučiausiai meno šrovei priklausytų šis mūsų jaunasis dailininkas? Nuotrauka Ged. Naujokaicio

MOKYKLOS, MOKINIAI, MOKYTOJAI IR KOLONISTAI PO "SPECIALISTŲ" PRIEDANGA

Mokslo metams prasidedant, visuose Vilniaus laikraščiuose buvo įdėta straipsnių, pasirašytų to ar kito pareigūno iš abiejų švietimo ministerijų. (Lietuvoj dabar dvi švietimo ministerijos: viena bendrojo lavinimo mokykloms, kita aukštosios ir specialinės. Abi atitinkamų Rusijos ministerijų padaliniai). Straipsniuose yra duomenų apie dabartinę Lietuvoj veikiančių aukštųjų ir specialiųjų mokyklų apimtį:

— I visas Lietuvoj veikiančias aukštasias mokyklas šį rudenį esą priimta beveik 11,000 pradedančiųjų studentų. Iš viso šiemet (įskaitant ir neakivaizdinius) Lietuvoj būsia per 50,000 studijuojančių. (normalias studentų skyrius (normalias studentų) esą priimta 5,750. Norinčių įstoti būvė 11,370.

— Dailės institutą buvęs pats didžiausias veržimasis: po kelis kandidatus kiekvienai laisvai vietai Universiteto istorijos fakultetui irgi prašėsi įstoti daug, nepasidomęs kokybės ir net "broką" žymėdamos "pirmos rūšies" ženklais...

— I 82 specialines mokyklas šį rudenį priėmė per 18,000 naujų mokinių. Iš viso tose mokyklose dabar būsia apie 65,000.

Kauno Medicinos institutą stojamose egzaminuose varžėsi keturis kartus daugiau, negu buvo galima priimti. Kitur visur kandidatų būvė dvigubai daugiau, negu vietų. Išimtis — Veterinarijos akademija ir... pedagoginiai institutai. Čia galėjo patekti ir silpnokai egzaminus išlaikiusieji. (Pasidžadėjus įgyvendinti vienuolikos metų privalomą mokymą, mokytojų reiks net kur kas daugiau, negu dabar yra, bet norinčių būti mokytojais mažoka.)

— Apie pusę "medalininkų" (vidurinių mokyklų baigimo liudijimuose turinčių labai gerus įvertinimus) konkursinių egzaminų į aukštasias mokyklas neįšlaikė. Daugelis jų penketukininkų iš egzaminų išėję nešinė tik trejetukais ir net dvejetukais... Dar kartą pasitvirtino, kad dabartinės Lietuvos mokyklos seka sovietinių batų fabrikų pavyzdžiais: rūpinasi tik išleisti daug, nepasidomęs kokybės ir net "broką" žymėdamos "pirmos rūšies" ženklais...

— Sumažėjęs veržlumas ir į specialines mokyklas. Pernai į kiekvieną dešimtį vietų jose būvė 19 kandidatų, o šiemet tik 12. Į kai kurias specialybes net neužtekė kandidatų ir turėjęs būti pratęstas priėmimo laikas.

— 57 naujokai studentai iš Lietuvos išvykę studijuoti Latvijoje ir Estijoje, o 86 — Rusijoje. Į specialines vidurines Rusijos, Ukrainos ir kt. mokyklas iš Lietuvos išvykę daugiau kaip šimtas mokinių.

— Tik 252 studentai atvykę studijuoti su įmonių įmoneis paskirtomis stipendijomis. Pernai įmonės paskyrė 400 stipendijų.

Tos naujai organizuotos ministerijos yra tik maskvinių ministerijų padaliniai (kaip ir ta pati aukštojo mokslo ministerija). O maskvinės ministerijos, matyt, visiškai nekreipė dėmesio į vilniškių aukštojo mokslo globėjų balsą, kelis kartus primygtinai nurodinėjusį, kad Lietuvoj pirma steigiamos įmonės, o tik paskui pradedama darytis, kaip čia joms reikalingų specialistų parengus. Tose ministerijose, matyt, yra kita pažūra į specialistų rengimą. Kolonialistinei politikai geriau tinka Lietuvoj steigiamos įmonės specialistus rengti ne Lietuvoj (ir ne lietuvių), o kitur, ir iš ten juos Lietuvon siųsti, kaip reikalingus specialistus ir drauge kolonistus. (ELTA)

rėtinai. Tačiau visų pirma reikia pasidžiaugti nauju lietuvių scenai Dailės Juknevičiūtės - Mackuvienės talentu. Jos Inga buvo vidiniai kupina, intensyvi, deganti, drauge — beviltiška. Kam teko Mackuvienę matyti K. Ostrausko "Duobkasiuos" ar girdėti Santaros - Šviesos literatūros vakare New Yorke, kur ji nuostabių įsijautimų ir atbaigtumu deklamavo Liūnės Sutamės eilėraščius, tie žino, jog čia mes turime vieną tv'rčiausių kūrybingų mūsų scenos asmenybų.

Jos pasirinktoji statyti Skėmos "Sventoji Inga" gan tiksliai galėtų būti apibūdinta, kaip Sartre'o "No exit" — "Be išėjimo" l'etuviškoji versija. Ir čia — pomirtinis gyvenimas, kur ats'duria būrelis likimo atsitiktinai sumestų krūvon žmonių, karo metu žuvusių submarduotame traukinyje. Jie pasmerkti amžinai vėl ir vėl išgyventi savo žuvimo akimirkas. Ir čia, kaip pas Sartre'ą, jie neturi pasirinkimo ar išeities. Jie pasmerkti įkryti visi tu pat veiksmų ar žodžių pasikartojimai.

Viso to prasmė — nežinoma.

Pusiau — koncertin'iu atlikimu, su tekstais rankose, buvo siekiama perteikti šią pasmerkimo nuotaiką. Susodinti sustingę veikėjai atgydavo trumpai akimirkai pasakyti kelių žodžių ir vėl sustingdavo nejudrūs, žiūrį vienas taškan, tarsi nereaguoją į aplinką. Uždavins — pusiau — gyventi ir veikti, o pusiau tebūt kažkokiais suatomatntais vaiduokliais — būtų sunkus ir didelio patyrimo aktoriams, tad jis ir ne tiek buvo įvykdytas, kiek užsimintas, užmestas Fragmentariškas tekstas neteikia progos augti įtampai ar išvystyti įvairumui. Dramatiška tėra paskutinė scena — gyvojo Skaidros susitikimas su žuvusia myl'mąja Inga, ir čia veikalas praskambėjo intensyviausiai — ir dėl pačios medžiagos, ir dėl abiejų aktorių — nes Barauskas buvo veritas Mackuvienės partneris — ryškaus, temperamentingo atlikimo.

Kitų veikėjų gabumas ar ne-gabumas iš labai ribotų uždavi-

nių būtų ne visai tikslu vertinti. Sakysim, buvo įspūdis, kad abu Rusai labiau blyksteldavo savo vaidybiniuose akimirkose, tačiau jų ir žodinė medžiaga, ypač — Rusės, buvo spalvingesnė, negu kitų. Kaip ansamblis, visa grupė padėjo išlaikyti žiūrovų dėmesį sukaupę.

B. J.

Nuotrauka iš Antano Skėmos "Sventosios Ingos" inscenizacijos, kuri buvo atlikta Santaros - Šviesos suvažiavime. Iš kairės į dešinę: J. Linas, D. Bilaišienė, D. Bylaitienė, V. Demereckis, K. Bulotaitė, B. Prapuolenis, G. Procuta, D. Juknevičiūtė - Mackuvienė. Dekoracijos A. Giedraičio. Nuotraukoje nėra L. Barausko ir L. Šmulkščio.

P. Petručiū nuotrauka